Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 25 (10.021). ● 1991 йил 5 февраль ● сешанба ● Баҳоси 6 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИ ҚЎШМА ПЛЕНУМИНИНГ СИЁСИЙ БАЁНОТИ

ҲОЗИРГИ ПАЙТ ВА ПАРТИЯНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I.

Пленум шуни қайд этадики, ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ўзгартишлар доирасида, жиддий тўсиқларга қарамай, бундан буёнги тубислоҳотлар учун сиёсий ва ҳуқуқий шарт-шароитларни вужудга келтириш давом этмоқда. ССР Иттифоқини демократик негизда янгилаш тўғрисидаги масала кун тартибига қўйилди. Сўз эркинлиги ва виждон эркинлигига қонун тарзида кафолот берилди.

Бироқ ижтимоий жараёнларнинг зиддиятлилиги, йўл қўйилган хатолар ва янглишишлар, шу жумладан иқтисодий соҳадаги хато ва янглишишлар жиддий салбий ҳодисаларга сабаб бўлдики, булар кейинги вақтларда, айниқса, сезилиб қолди. Ислоҳотларни амалга ошириш соҳасидаги янги амалий ҳаракатларга эҳтиёж ҳали ҳеч қачон шу қадар қатъий бўлмаган, жамиятдаги ички ноиттифоқлик шу қадар таҳликали бўлмаган эди. Ҳозирги пайтнинг ўзига хос хусусияти мана шундан иборат.

Мамлакатдаги ижтимоий танглик хатарли нуқтага бориб етди, бунга чек қўйилмаса, вайронгарчилик келтирувчи ижтимоий ларзалар содир бўлиши мумкин. Сиёсий нуқтаи назарларнинг қаршима-қарши туриши ижтимоий ва миллатлараро муҳолифлик шаклига кираётган, вазият эса кўпинча ҳокимият идоралари назоратидан чиқиб кетиб, тартибсизлик кўринишлари ва қон тўкилишига олиб бораётган минтақалар кўпайиб бормоқда.

Сиёсат майдонида СССРдаги ижтимоий тузумни ўзгартириш мақсадини танлаб олган кучлар пайдо бўлиб, ўзларини-ўзлари бирлаштиришга интилмоқдалар. Уларнинг нияти танлаб олинган социалистик йўл тарафдорларини ҳокимиятдан четлаштиришдан, давом этаётган ўзгартишларга, халқ манфаатларига зид бўлган инқироз тусини беришдан иборат.

Айрим республикаларда СССР халқ депутатлари съездларининг қарорлари писанд қилинмаётганлиги, СССР Конституциясининг қоидалари ғайриқонуний равишда бекор этилганлиги бедодликка йўл очди, шахс ҳуқуқларига ҳамла қиладиган, одамларнинг норозилигини қўзғатиб, қаршилик кўрсатишга мажбур этадиган ғайридемократик камситувчи ҳужжатлар қабул этилишига имкон берди. Миллатчи-айирмачи кучлар ижтимоий ғалабаларни тугатиш йўлини очиқдан-очиқ танлаб олдилар, ақл-идрок ва қонун чегарасидан чиқдилар, халқлар ўртасидаги азалий байналмилал алоқаларни бузмоқдалар, миллий камситишнинг энг ёмон шаклларини қайтадан тикламоқдалар. Миллатнинг ҳуқуқлари дунёда ҳамма тан олган инсон ва фуқаро ҳуқуқларидан гўё устун деб эълон қилаётган миллатчи тоталитар режимлар тузилмоқда.

Болтиқбўйи ва Кавказорти республикаларида аҳвол кескинлашганлиги, фожиали воқеалар рўй берганлиги, бошқа минтақаларда кескинлик сақланиб турганлиги — бутун жамиятга жиддий огоҳлантиришдир. Демократиялаш жараёни, ижобий ўзгаришлар барбод бўлиш ёқасига келтириб қўйилди, одамларнинг ҳаёти ва хавфсизлигига таҳлика кучаймоқда.

Пленум қатнашчилари одамлар ҳалок бўлганлиги муносабати билан қайғу изҳор этадилар. Биз шуни билдирамизки, партия биродаркушликни тўхтатиш, мамлакатни тинчлик ва бунёдкорлик йўлига қайтариш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилади.

Вужудга келган аҳвол — инсон ҳуқуқлари, конституциявий тартиб бузилганлигининг, марказий ва республика идоралари мамлакатнинг асосий қонунини кўпдан-кўп бузиш ҳолларига, бузғунчи кучлар томонидан аҳолининг катта гуруҳлари туб манфаатларига путур етказилишига тоқат қилиб турганликларининг натижасидир.

Мана шундай шароитда пленум СССР халқ депутатлари IV съездининг қарорлари асосида мамлакатда конституциявий тартибни зудлик билан тиклаш зарур деб ҳисоблайди.

Пленум қатнашчилари инсон ҳуқуқларини бузадиган ғайриконституциявий ҳужжатлар ва қарорлар қайси органлар томонидан қабул этилган бўлмасин, улар дарҳол бекор қилиниши кераклигини билдиради. Биз СССР ва республикалар Олий Кенгашларини, халқ депутатларини ўзаро алоқаларни йўлга қўйиб, чунончи, баҳсли масалаларни кўриб чиқиб, қонунчилик соҳасидаги тангликни бартараф этиш юзасидан самарали чоралар кўриш учун Президиумларнинг қўшма мажлислари, сессиялар ўтказишга чақирамиз.

Пленум ғайриқонуний қуролли тузилмалар ташкил этилишига, қуролли кучлар ва ҳуқуқ-тартибот идоралари ягона умумдавлат тузилмаси бузилишига йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди. Биз давлатнинг энг муҳим қуроллари бўлмиш армияга, хавфсизлик ва ички ишлар идораларига ҳужум қилинишига қарши чиқамиз. Пленум халқнинг тартибни таъминлаш, совет кишиларининг миллий мансублигидан ва ижтимоий аҳволидан қатъи назар, уларнинг хавфсизлигини, осойишталигини ҳамда меҳнат қилиш ва яшаш учун нормал шароитларни таъминлаш тўғрисидаги талабига қўшилади.

Халқлар дўстлиги, байналмилалчиликнинг энг яхши анъаналарини ривожлантириш, мамлакатимиз миллатлари ва элатларини ўзаро яқинлаштириш, миллий ўзига хосликни ўзаро ҳурмат қилиш йўлидан бориш зарур.

Ҳозир мамлакат фуқароларнинг тинчлигига ва умуммиллий иноқликка ҳамма нарсадан ҳам кўпроқ муҳтож бўлиб турибди. Шу тинчлик ва иноқликка эришиш — партиянинг энг муҳим сиёсий вазифасидир. Пленум барча партия ташкилотларини кенг меҳнаткашлар қатламларига таяниб, касаба уюшмалари, ёшлар, хотин-қизлар, фахрийлар ва бошқаларнинг бирлашмаларига таяниб, маҳаллий хусусиятларни эътиборга олиб, мана шу долзарб муаммони ҳал этиш соҳасида сабот билан иш олиб боришга чақиради.

II.

Пленум коммунистларни ва барча фуқароларни Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолишни ёқлаб чиқишга чақиради.

Коммунистлар тенг ҳуқуқли суверен Совет Социалистик Республикаларининг Федерацияси сифатида иттифоқимизнинг келажаги тўғрисидаги Референдумга тайёргарлик кўриб, айни шу нуқтаи назарни қаттиқ туриб ҳимоя қиладилар. Референдум масъулиятсиз сиёсатбозлар қўлида давлатни барбод қилиш қуроли эмас, балки совет фуқароларининг ўз хоҳиш-иродасини чинакам эркин ва онгли изҳор этишидан иборат бўлиши керак.

Референдумга тайёргарлик партия бутун сиёсий ишининг марказига қўйилиши керак.

Пленум иттифоқдош ва мухтор республикаларнинг суверенитетини қарор топтириш жараёнини қўллаб-қувватлайди, буни давлатимизни чинакам мустақил республикалар ва халқларнинг янгиланган иттифоқига айлантириш учун зарур шарт, деб билади.

Бизнинг ҳуқуқий давлат барпо этиш йўлимиз ўзгармай қолаверади. Бу йўлни барча конструктив ижтимоий кучлар — халқ депутатлари Советлари, сиёсий партиялар ва оммавий ҳаракатлар, мамлакат фуқаролари қўллаб-қувватлаган тақдирдагина у рўёбга чиқарилиши мумкин. Бу эса барча чин демократлардан конституциявий тузумга душман бўлганларга, ижроия ҳокимияти негизларини қўпораётганларга қарши изчил кураш олиб боришни талаб қилади. КПСС ҳисоблайдики, мамлакатдаги ҳокимият ғоят халқчил бўлмоғи керак.

III.

Пленум ҳисоблайдики, иқтисодиётдаги танглик ва у ижтимоий ҳамда миллий кескинликни баттар кучайтирганлиги иқтисодий ўзгартишлар билан сиёсий ўзгартишларнинг суръатларидаги тафовутнинг оқибати бўлди. Аммо бу қийинчиликлар ва зиддиятлар туб иқтисодий ўзгартишларни тўхтатмаслиги лозим. Аксинча, бозор иқтисодиётини ривожлантириш йўли изчиллик билан ўтказилиши зарур.

Бозор муносабатларига ўтиш билан айни бир вақтда кўп поғонали иқтисодиёт вужудга келтирилиши, бунда мулкчиликнинг жамоа шакллари устивор аҳамиятга эга бўлиши, корхоналарнинг иқтисодий мустақиллиги, эркин хўжалик ташаббуси ва омилкорлиги кенгайтирилиши лозим.

Бундай шароитда партиянинг ижтимоий-иқтисодий сиёсати ҳар бир ишловчига самарали ва юқори ҳақ тўланадиган меҳнат қилиш учун кенг шароит яратиб беришга, ижтимоий ҳимоянинг пухта умумдавлат тизмасини шакллантиришга, иш билан банд бўлишни таъминлашга, аҳолининг кам даромадли қатламларига мадад беришга, нарх-наво кўтарилиши муносабати билан аҳолига барвақт товон тўланишига, даромадлар индексланишига қаратилади.

Пленум деҳқончилик-саноат соҳасини устивор ривожлантириш, унинг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш, ер ислоҳотини ўтказиш кераклигини билдиради. КПСС деҳқонга нисбатан ҳар қандай зўрликка, самарали ишлаб турган деҳқончилик-саноат тузилмаларини бузишга қарши чиқади, унумли меҳнат қилишни хоҳлайдиган ва шундай меҳнат қила оладиган кишиларга турли районларнинг хусусиятини эътиборга олиб, ер берилиши тарафдоридир.

Пленум қатнашчилари мамлакатдаги вазиятни барқарорлаштиришнинг СССР халқ депутатлари IV съезди ишлаб чиққан дастурини қўллаб-қувватлайдилар ва меҳнат жамоаларини, коммунистларни, социалистик йўлнинг бошқа кучлари вакилларини, халқ депутатларини, барча совет кишиларини шу қалтис пайтда уюшқоқликка ва мураккаб вазиятни тушунишга чақирадилар.

Пленум мамлакатнинг иқтисодий бирлигини сақлаб қолиш, мулкни давлат ихтиёридан чиқариш жараёнига халқчил руҳ бериш, мулкнинг энг кўп қисмини меҳнат жамоалари қўлига топшириш учун курашни партия ташкилотларининг ҳеч кечиктириб бўлмайдиган энг муҳим вазифалари қилиб қўяди. Мана шуларнинг ҳаммасини меҳнат жамоаларига кенг миқёсда таяниб, касаба уюшма ташкилотлари, ўзини-ўзи бошқарувчи жамоа идоралари билан биргаликда амалга ошириш лозим.

IV.

Инсонпарварлик қадриятларини ва одамларнинг маънавий маслакларини издан чиқарувчи доимий иқтисодий ва миллатлараро кескинлик жамиятнинг жонига тегди. Жамиятнинг маънавий салоҳиятини сақлаши ва кўпайтириши лозим бўлган айрим маданият ва илм-фан намояндалари зўравонликка ва бедодликка даъват этаётганликлари, айниқса, хатарли ва ахлоқсизликдир. Улар ижтимоий нафратнинг руҳий кучи — бузғунчиликнинг энг оммавий ва энг даҳшатли омили эканини наҳотки билмасалар!

Кескинлашган ғоявий ва сиёсий ўзаро кураш шароитида оммавий ахборот воситаларининг мавқеи тобора катта аҳамият касб этмоқда. Коммунистларнинг, халқчиллик кайфиятидаги барча журналистларнинг бу соҳадаги вазифаси — демократик ғалабаларни қаттиқ туриб ҳимоя қилишдан, социалистик янгиланиш стратегиясини тушунтириб беришдан, хатоларни очиб ташлаш ва таҳлил этишдан, қайта қуриш душманларининг уйдирмалари ва хатти-ҳаракатларини фош қилишдан иборатдир.

Ҳар бир киши — йигит ва фахрий, она ва рафиқа, ишчи ва маданият арбоби, ўқитувчи ва шифокор, жангчи ва деҳқон учун: жамиятни янгилаш, мамлакат бирлигига, кўп миллатли хонадонимизда тинчликка эришишдан иборат олижаноб мақсадларни ҳимоя қилиш ёки одамларнинг ҳаёти ва хавфсизлигига қилинаётган ҳамлаларга индамай йўл қўйиб бериш ёҳуд бундан ҳам ошиб тушиб, миллатлараро ва ижтимоий ёнғинни авж олдиришда қатнашиш керакми, деган икки йўлдан бирини онгли равишда инсоний ва маънавий жиҳатдан танлаб олиш пайти келди. Пленум жамиятни кенг умумфуқаро ва конституциявий асосда жипслашишга чақиради. Ҳақиқатни англаб олиш пайти келди, фуқаролар тинчлигини сақлаш, иттифоқимизни янгилаш, социалистик йўлдан бунёдкорона ҳаракат қилиш манфаатларини кўзлаб, масъулият билан иш тутиш вақти келди.

V.

Пленум Форс кўрфази атрофидаги воқеалар хатарли равишда ривожланаётганидан астойдил хавотирлик изҳор этиб, мамлакатнинг давлат раҳбариятини қон тўкилишини тўхтатиш, атроф-муҳитга ўнглаб бўлмас зарба етказилишининг олдини олиш ва уруш можаросини БМТ Хавфсизлик Кенгашининг қарорлари руҳида сиёсий йўл билан ҳал этиш ўзанига ўтказиш учун халқаро ҳамжамият ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотига зарур қўшимча чора-тадбирларни таклиф этишга даъват қилади.

АМАЛИЙ ИШГА ЎТИШ УЧУН МУАММОНИ ҲАЛ ҚИЛАЙЛИК

ФЕДЕРАЦИЯ КЕНГАШИ МАЖЛИСИДАН

Мамлакат учун мураккаб бўлган муаммолар тугуни қанчалик чигаллашмасин, уларни назарий жиҳатдан асослашдан ҳал этиш йўлларини ишлаб чиқишга, аниқравшан чоралар кўришга ўтиш пайти келмоқда. СССР Президенти М. С. Горбачев айтганидек, даврнинг ўзи Федерация Кенгашининг 1 февраль куни унинг раислигида ўтган навбатдаги мажлисининг кун тартибини белгилаб берди.

Кўп миллатли давлатимиз бошқарувининг олий коллегиал органи ўтган жума куни янги Иттифоқ шартномасини тайёрлаш ва Болтиқбўйи республикаларидаги аҳвол билан боғлиқ масалалар мажмуини муҳокама қилди. Аввалги мажлисда қабул қилинган асосий эътиборни ҳар иккала масалани ҳал этишнинг амалий жиҳатларига қаратиш тўғрисидаги қарор бажарилди.

Кун тартибининг биринчи банди юзасидан иттифоқ ва республикаларнинг ваколатлари, республикалар ҳокимият ва бошқарувнинг иттифоқ идоралари ихтиёрига берадиган ваколатларнинг мезонлари тўғрисида асосий мунозара авж олдирилди. Бу борада қарашларнинг асосан мавжуд муштараклигига қарамай, сўзга чиққан кишилар анчагина танқидий мулоҳазалар ва қўшимчалар айтдилар, бир қанча масалаларни ўртага қўйдилар, уларнинг фикрича бу масалаларни қўшимча равишда ишлаб чиқиш зарур бўлган бир қанча янги масалаларни ўртага қўйдилар.

Татаристон МССР Олий Кенгаши раиси М. Ш. Шаймиевнинг фикри бу жиҳатдан диққатга сазовордир.

— Ҳар бир мажлисда олға томон сезиларли силжиш бўлмоқда. Масалан бугун мулкни қандай тақсимлаш тўғрисидаги масала ўткир тарзда муҳокама қилинди. Бу тушунарли: чунки мулк — ҳокимиятдир. Асосий масалалар юзасидан келишиб олишга муваффақ бўлгунга ўхшаймиз. Биргаликда ишлаб чиқилган матн кўпчиликка, жуда бўлмаганда Иттифоқни сақлаб қолишдан манфаатдор кишиларга манзур бўлмоқда. Татаристон — уни ёқлаб чиқмоқда, биз бошқалар билан, шунингдек РСФСР, бошқа жумҳуриятлар билан баб-баравар ва икки томонлама иттифоқ Шартномасини имзолаш ниятидамиз.

— Иттифоқ шартномасининг айрим қоидалари юзасидан қунт билан олиб борилаётган иш ҳал қилувчи босқичга кирди, деди танафусда СССР вице-президенти Г. И. Янаев. Бамайлихотир, ишчанлик билан муҳокама қилиш мумкин бўлган пухта асосга эгамиз. Бугун иш айни шундай борди. Биз шартномани бўлимлар бўйича муҳокама қилаяпмиз, ҳозир энг мураккаб масала — ваколатларни белгилаб олиш тўғрисида гап бормоқда. Бу борада энг муҳим умумий жиҳатни топишга муваффақ бўлинаётганлиги асосий натижадир. Бундан кейин шундай бўлади: республикаларнинг раҳбарлари билан айрим қоидалар хусусида келишиб олиб, уларни босқичма-босқич парламентларнинг муҳокамасига қўямиз, деб ўйлайман.

Белоруссия Олий Кенгашининг раҳбари Н. И. Дементей қуйидагиларни таъкидлади: давлатчилигимиз барча даражалари вакилларининг иштирок этаётганлиги ҳужжатга оид ишни бойитади. Бироқ, Иттифоқ шартномасини муҳокама қилишга республикаларнинг парламентлари ва аҳолиси қўшилган пайтдагина ҳужжатнинг тўла мазмуни ойдинлашади. Республикалар биргаликда амалга ошириши нафлироқ бўлган барча жиҳатларни марказ ўз зиммасига олиши керак. Бу қоида ҳар бир оқил киши учун аёндир, деди у.

Биз иккинчи масала хусусида мажлисга таклиф этилган бир гуруҳ кишилар билан фикрлашиб олдик. Шундай бўлдики, уларнинг баъзилари Федерация Кенгаши мажлисида сўзлайдиган нутқларини, айни журналистлар билан фикрлашиб «пишиқтириб» олдилар.

— Болтиқбўйи республикаларидаги вазият хусусида менинг фикрим оддий ва ўзгармасдир, — деди яқинда Латвияда бўлган СССР Олий Кенгашининг депутат аҳлоқ-одоби комиссиясининг раиси А. А. Денисов. — Бошбошдоқлик ва қон тўкиш сари боришни тўхтатиш учун президентлик идораси зарур.

Кимлардир президентлик идорасини диктатура билан тенглаштиришга шошилмоқда. Бироқ, бу ерда гап қонун диктатураси тўғрисидагина бормоқда-ку, ахир. Бизда иттифоқдан чиқиш тўғрисида қонун бўлмаганлигини тушунаман. Аммо бундай қонун айни Болтиқбўйи депутатларининг ташаббуси билан қабул қилинди. Агар улар бугунги кунда ана шу қонундан норози бўлсалар, парламент йўли билан унга тузатишлар киритиш керак. Ваҳоланки, уччала республиканинг раҳбарлари қонунни четлаб ўтишга уриниб, деярли бир ярим йил вақтни бой бердилар. Қонунни четлаб ўтиш йўли, табиийки, узоқ ва машаққатли бўлиб чиқди. Энг ишончли жавобни референдум бериши керак.

Айни пайтда айрим кишиларнинг қонунга риоя этмаслиги бошқаларни ана шу хатарли йўлга ундайди. Шу боисдан фақат президентлик идорасигина муҳолифликка чек қўйишга қодирдир. Президентлик идораси кескинликни қулай муҳит, шахсий нафсониятларни қондириш воситаси деб билган бир гуруҳ сиёсатдонлардан ташқари жамият барча табақаларига манзур бўлишига аминман. Президентлик идораси тўнтариш ҳам, марказнинг тажовузи ҳам эмас, балки амалий мақсадда, битимга эришиш асосларини қидириб топиш учун жумҳуриятларнинг ўзидаги сиёсий тузилмалардан фойдаланиш эканлигини айтмоқчиман.

Болтиқбўйи республикаларида кейинги кунларда бўлиб ўтган воқеаларда ҳарбийларнинг «ёвуз» мавқеи тўғрисида шунчалик кўп ёзилди ва айтилдики, уларнинг ўз овози эшитилмай қолди. Бироқ, адолат бошқа томоннинг ҳам фикрини эшитишни талаб этади.

СССР Мудофаа Вазирининг ўринбосари В. И. Варенников ҳам президентлик идорасини ёқлаб гапирди. Президентлик идорасигина деди армия генерали, ҳақиқий демократияни тиклаш учун шарт-шароит яратишга қодирдир. Унинг фикрича, Литванинг ҳозирги раҳбарлари жумҳуриятга демократик усуллар билан раҳбарлик қилишга қодир эмасликларини исботладилар. Ўз халқининг тақдири улар учун мутлақо аҳамиятсиздир. Бундай раҳбарлар билан мурosaга келиб бўлмайди. Чунки уларнинг ўзлари муросани мақбул кўрмайдилар.

Қуруқликдаги қўшинлар Бош қўмондони қуролли кучларнинг аралашуви зарур бўлганлигини айтди. Бу ҳақда жамиятда қизғин баҳс бўлди. Чунки ана шундай вазиятларда, масалан, Фарғонада армия четда турганда кўплаб қон тўкилди ва фожиа миқёси беқиёс даражада кучайиб кетди.

Болтиқбўйидаги вазият тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш чўзилиб кетди. Минтақадаги жумҳуриятларнинг вакиллари ҳам, мажлиснинг бошқа қатнашчилари (уларнинг бир қисми ўтган ҳафтада у ерда бўлдилар) ҳам сўзга чиқдилар. Улар фожиали воқеалардан ташвиш билдириб: бу ўринда ҳеч қандай масала куч ишлатиш воситаси билан ҳал этилиши мумкин эмас, дейишди.

— Биз Конституцияга зид ҳар қандай ҳаракатларни истисно этиб, вазиятни бартараф қилишнинг сиёсий воситаларини қидириб топишимиз зарур, деган хулосага келдик, — деди СССР Олий Кенгаши Миллатлар Кенгашининг Раиси Р. Н. Нишонов муҳокама тугагандан кейин биз билан суҳбатда. Фақат бир йўл — музокаралар ўтказиш, ўзаро келишув ва сабр-тоқат йўли мақбулдир.

Мажлис қатнашчилари аҳволни нормаллаштиришнинг аниқ йўлларини қидирдилар. Энг аввало турли муҳолиф сиёсий кучлар ва гуруҳлар, парламент фракциялари конституцион йўл билан ўзаро келишиб олишлари зарур, деб таъкидлашди улар. Бунда келиштирувчи комиссиялар, давра столи атрофида фикрлашувлар зарур. Шошилинч равишда қабул қилинган ва фуқароларнинг ҳуқуқларини камситувчи қонунларни дарҳол қайта кўриб чиқиш ва албатта, янги шундай ҳужжатларни қабул қилмаслик, барча ғайриқонуний қуролли қисмларни тарқатиб юбориш керак.

Федерация Кенгаши марказ билан Болтиқбўйи ўртасида сиёсий мулоқотни тиклашни ёқлаб чиқиб, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий муаммолар бутун мажмуини муҳокама қилиш учун уччала республикага махсус делегациялар юбориш тўғрисидаги Президент ташаббусини қўллаб-қувватлади. Федерация Кенгаши, шунингдек Латвия, Литва ва Эстония фуқароларига мурожаат қилиб, уларни сабр-тоқат ва донишмандлик намоён этиб, қонунни ҳурмат қилишга даъват этди.

Бугунги кунда давлат раҳбарларидангина эмас, балки ҳаммамиздан ва ҳар биримиздан вазминлик ҳамда ақл-заковат талаб этилмоқда. Чунки мана шундай ёндашувларгина сиёсий масалаларни ҳал этиш учун энди ҳеч қачон ҳарбий куч ишлатмасликка кафолат беради, зиддиятларнинг пайини қирқишга, конституциявий тартибни тиклашга ёрдам беради. Одамлар чарчашди ва фақат бир нарсани — нормал яшаш ва меҳнат қилишни истайдилар.

Бироқ хоҳишнинг ўзи кам эканлигини турмуш кўрсатмоқда. Айни пайтда бизни мақсад сари яқинлаштирадиган ҳар бир тадбирни қўллаб-қувватлашимиз зарур. Федерация Кенгаши янгиланаётган иттифоқнинг энг муҳим сиёсий муассасаларидан бири бўлгани ҳолда, истиқболга мўлжалланган қарорларни қабул қилмоқда. Амалий ишларга ўтиш пайти келди.

Б. ГРИШЧЕНКО,
Б. ШЕСТАКОВ,
ТАСС шарҳловчилари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

2 февраль куни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида кенгаш бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон ССР Президенти ўртоқ И. А. Каримов 1 февраль куни бўлиб ўтган Федерация Кенгаши мажлисининг якунлари ҳақида ахборот берди. Маълумки, Федерация Кенгашида янги Иттифоқ шартномасининг имзоланиши, Болтиқбўйидаги вазият билан боғлиқ ҳамда бошқа долзарб масалалар муҳокама қилинган эди. Улар қаторида шу йилнинг 1 январидан бошлаб саноатда янги улгуржи нархлар ҳамда қишлоқ хўжалигида янги харид нархлари жорий этилгани муносабати билан чакана нархларни тартибга солиш масаласига ҳам алоҳида эътибор берилди. Улгуржи ва харид нархларига нисбатан чакана нархлар пасайиб кетгани сабабли бугунги кунда халқ истеъмоли молларини, шу жумладан озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш корхоналарнинг манфаатларига жавоб бермай қўйди. Бундай ҳолат истеъмол бозорини янада кўпроқ издан чиқариши ҳамда мол тақчиллигини кескинлаштириши хавфи бор.

Федерация Кенгашида таъкидлаб ўтилганидек, бундай шароитда чакана нархларни тартибга солиш объектив жиҳатдан зарурий чора ҳисобланади. Иқтисодиётимизнинг бозор муносабатларига кириб бориши зарурияти ҳам шуни тақозо қилади.

Агар Федерация шундай қарорни қабул қилгудек бўлса, унда Ўзбекистон ҳам халқ истеъмоли молларини асосан бошқа жойлардан келтирувчи жумҳурият сифатида худди шу тахлитда иш кўришга мажбур бўлади.

Шу билан бирга, деб таъкидлади Президент, бу масалада бизнинг қатъий ва ўзгармас йўлимиз шундан иборатки, ҳали қарор қабул қилинмасдан олдин аҳолининг барча қатламларини, айниқса кам таъминланган табақаларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳамда эски ва янги нархлар ўртасидаги фарқни қоплаш тадбирларини ишлаб чиқиш зарур. Худди шу масала, яъни аҳолига компенсация пули тўланганидан кейингина янги нарх-наво сиёсатига ўтиш масаласи жумҳурият раҳбарияти томонидан Федерация кенгашида ҳам чакана нархларни тартибга солишнинг қатъий шарти сифатида ўртага қўйилди. Шунингдек, пул тўловларини илгари кўзда тутилганидек 12 ёшгача эмас, балки 16 ёшдаги болалар учун ҳам бериш таклиф қилинди.

Президент алоҳида таъкидлаб ўтганидек, нархларни тартибга солиш бўйича Иттифоқ қандай қарорга келишидан қатъий назар, жумҳурият ҳукумати аҳолига нон ва ун маҳсулотларини эски нархларда сотишга кафолат беради. Илгари қайд этилганидек, бу масалада бизнинг қатъий қароримиз нон маҳсулотларининг аҳоли истеъмолидаги анъанавий ўрни билан белгиланади.

Кенгашда вазирликлар, концернлар, бирлашмалар ва корхоналар раҳбарларининг диққати халқ истеъмоли моллари ва хизматлари учун чакана ёки шартномавий нархларни ўзбошимчалик билан оширишга йўл қўйиб бўлмасликка ҳам қаратилди. Рухсатсиз шундай ҳоллар рўй берган тақдирда раҳбарлар жиддий жавобгарликка тортиладилар.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасига чакана нархларни тартибга солиш ҳақидаги қарор қабул қилинмасидан олдин аҳолининг барча қатламларини, айниқса кам таъминланган табақаларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш ҳамда эски ва янги нархлар ўртасидаги фарқни қоплаш тадбирларини ишлаб чиқиш юзасидан аниқ топшириқлар берилди.

(ЎзТАГ).

ШАРОИТИМИЗДАН КЕЛИБ ЧИҚҚАНИМИЗ ЯХШИ

Яқинда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Известия» рўзномаси махсус мухбири М. Бергер билан суҳбатини ўқиб чиқдим. Очиғини айтсам, бу мулоқотдаги баъзи саволлар қанчалик қалтис бўлмасин, уларга бўлган жавобдан қониқиш ҳосил қилдим. Албатта, биз бозор иқтисодиётига ўтишимизда ўз шароитимиздан келиб чиқишимиз керак. Чунки нарх-навони бирйўла ошириш шундоқ ҳам азият чекиб келаётган Ўзбекистон халқи нафратини қўзғатиб юбориши мумкин.

Нафрат, аввало, республиканинг ўз бойлигига ўзи тўла эга бўлмаганлигидан, қолаверса, марказдан юборилган Гдлян гуруҳи бу ерда «қанотини бемалол ёзиб», хўлу-қуруқни баравар ўрганлигидан, эрта тонгдан то шомгача далада меҳнат қилган пахтакор ҳамон меҳнатига яраша ҳақ олмаётганлигидан ва бошқа нуқсонлардан шаклланган ғазабдир. Бундан ташқари, ўзбек оилалари кўп болали оила. Уларни боқиш, тарбиялаш, вояга етказишда, албатта фақат маънавий омиллар эмас, моддий омиллар ҳам роль ўйнашини чуқур мушоҳада қилиш керак. Қолаверса, мухбирнинг Рашидов хусусидаги саволларига жавоблар ҳам ўз ўрнини топган. Дарҳақиқат, нима учун Брежнев командасидан фақат Рашидов сиймосига бунчалик марказ беҳурматлик билан қаради. Ўзга регионларда қўшиб ёзишлар, порахўрликлар, лаганбардорликлар рўй бермаганига ким кафолат бера олади? Ҳеч ким. Аммо йиллар давомида фақат Ўзбекистон негадир марказнинг «нишони»да бўлиб қолди. Мен Рашидов раҳбарлик қилган даврда республика қиёфаси ўзгариб кетганлигини, Тошкент янгидан бунёд бўлганлигини, бошқа вилоятларда ҳам қатор замонавий шаҳарлар қад кўтарганлигини кўрдим.

Собир МИРВАЛИЕВ,
филология фанлари доктори, профессор.

ЭЪТИҚОДИМИЗ МУСТАҲКАМ БЎЛСА...

Ота-онанинг фарзандига қолдирадиган энг катта бойлиги—тарбиядир.

ҲАДИСдан

ҚАЙТА қуриш дарахтининг хосиятли меваси — ошкораликнинг шарофати билан тарихимизга, диний эътиқодга ва умуман ҳаётнинг барча соҳаларига қараш теран маънода тубдан ўзгарди. Янгича сиёсий мушоҳада мазмунан бойлиги, ўтмишдаги воқеа-ҳодисаларни баҳолашда холисона ёндашиши билан жаҳон аҳлининг юксак эътиборига сазовор бўлди.

Барча аҳли-мўминга аён-ки, урф-одатларимиз болаликдаги ассалому-алайкумдан то кексайгунча имону-эътиқодини кўз қорачиғидек сақлаб, сермазмун умр ўтказишга ўргатиб келган. Қадимий ва навқирон Самарқанддаги Улуғбек мадрасасининг пештоқидаги «ҳар бир мўмин-мусулмон ва мўмин-муслима учун илм олмоқ ҳам фарз, ҳам қарздир» деган ўлмас сатрлар буюк мунажжим бобокалонимизнинг дунёвий билимларга қандай муносабатда бўлганиқи кўрсатади. Аммо, «Улуғбек юлдузи» бадиий фильмидаги Хўжа Аҳрор билан Улуғбек Мирзо ўртасидаги бўлган баҳс, шубҳасиз, бадиий тўқимадир. Афсуски, ўзбек миллий киночилигида масъулиятсиз бадиий тўқималар кўп бўлиб, тарихимизни ўрганишда чалкашликларни туғдиради. Шу билан бирга тарихимиз бир томонлама, ярим-ёрти қилиб ёзилган, Улуғбек Мирзо билан Хўжа Аҳрор Валий ҳаётда умуман учрашишмаган экан. Бундан ташқари Хўжа Аҳрор ички феодал урушларга, тож-тахт талашиб юртни вайрон қилишларга қарши чиққан экан. Тўғри, қадимда илм ўрганиш ниҳоятда машаққатли бўлиб, сабр-тоқатни, кунт-ҳафсалани талаб этган. 40 йил мадрасада таълим олиб чаласаводлигича қолганлар ҳам бўлган. Камдан-кам инсонга илмни, фалсафа мағзини тушуниш, Қуръони-карим, ҳадис каби муқаддас китобларни идрок қилишдек ноёб қобилият насиб этган. Эндиликда, эса ўрта мактабнинг ўқув дастурига Қуръони-карим, ҳадислардан оз бўлсада киритиб, ёш авлод тарбиясида ижобий бурилиш ясаш кераклиги хусусида фикрлар айтилмоқда. Шубҳасиз, масаланинг қай тарзда ҳал этилишини ҳаётнинг ўзи кўрсатади.

Х асрларда кўҳна Шош (ҳозирги Тошкент)да яшаб, фаолият кўрсатган, халқ орасида Ҳастимом яъни Ҳазрати имом деб юритиладиган Абу Бакр Муҳаммад ибн Исмоил Қаффол (қулфсоз уста) Шошийнинг ёшликдан қандай машаққат ва қизиқиш билан илм ўрганганликлари ҳақида кўҳна ҳикоят ҳанузгача сақланиб қолган.

Абу Бакр Муҳаммад ибн Исмоил Қаффол Шоший мадрасада таълим олаётганларида ғоят машаққат чекибдилар. Умидсизликка тушганликлари сабабли илм олиш йўлидаги саъйи-ҳаракатлари зое кетаверибди. Ўйчан ҳолда мадраса ҳовлисида ўтирганларида, мадраса устунига чиқишга уринаётган чумолига кўзлари тушибди. Чумоли ерга думалаб, бир неча бор тушиб кетсада, тиришқоқлиги билан устунга ўрмалаб чиқиб келган экан. Шунда улуғ аллома бир ҳашаротки, кўзлаган мақсади йўлида ғайрат қилиб, умидсизликка тушмади. Аммо. мен—инсон фарзанди бўлиб ниятимга эришишга шубҳаланишим бу ноумид шайтоннинг иши, дея хулоса чиқарган экан. Ўз билими, куч-ғайратини, келажакка ишончини, завқ-шавқ ила илм олишга қаратиб, руҳан тетиклик билан таҳсил олиб, вақт ўтиши натижасида замонасининг етук донишманди бўлиб етишганлар. Бу кўҳна ҳикоятнинг замирида улуғ ҳикмат яъни илм денгиз қаъридаги марварид мисол яширингандир.

70 йил давомида кўп асрлик тарихимизни тескари талқин қилиб, маънавий меросимиздан маҳрум этиб келишди. Оқибатда аҳли донишлар қолдирган бебаҳо маънавий-маданий мероСдан бебаҳра қолдик. Ваҳоланки, хориждаги маданий хазинамиздан башарият аҳли баҳраманд бўлмоқда. Чет элда Ўзбекистон номини биладиганлар бармоқ билан санарли даражада оз экан. Лекин қадимий Самарқанду Бухоро, Урганч, Хива, Тошкентни кўпчилик чет эллик сайёҳлар яхши билишади. Жумладан, кўҳна Бухородаги Афшонага—қомусий олим, буюк ватандошимиз Абу Али ибн Синонинг музейига борганимизда кўргазмадаги бир тарихий сатрларга кўзим тушдию, лол қолдим. АҚШнинг машҳур президентларидан бири, инсон ҳуқуқлари учун фидоий курашчи Жон Кеннедининг «Авиценнадек улуғ инсонни дунёга етиштириб берган қадимий ўзбек тупроғига таъзим этаман» деган дил сўзлари ёзилган экан.

Жон Кеннедидек мағрур жанобнинг баъзи нонкўр кимсалар қолоқ ўлка деб менсимай келган табаррук ўзбек замини— асрлар ичра жаҳон цивилизацияси марказларидан бири бўлиб келган бўстонга таъзим бажо келтиришни ихтиёр этиши, Амриқо президентининг ўтмишимизни биздан кўра чуқурроқ билишидан ва ғоят қадрлашидан дарак беради. Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ, деб бекорга айтишмаган. Мозийга қайтиб, иш кўриш хайрли, дейдилар деб, ўзбек насрига пойдевор қўйган романчилигимиз Отабеги — мавлоно Абдулла Қодирий чин имону-эътиқодидан асло қайтмагани учун ўлимга маҳкум этилган эди. Шуниси даҳшатлики, Чингизхон ва унинг чигирткадек босиб келган галалари ҳам йўқ қилаолмаган она-тилимиз, маданиятимиз, динимизни юртдошларимиз орасидаги эл қарғишига учраган Маҳмуд Ялавоч каби хоинлар, қора қузғунлар йўқотиб юборишига бир баҳя қолди. Қатағон йилларида кечаси анҳорларга ташланган, гулханда ёқилган, ерга кўмиб юборилган араб имлосидаги маданий дурдоналаримизнинг уволи борку, ахир. Узоқ тарихимиз мобайнида Туркистон мамлакати халқларининг урф-одатлари билан диний қонун-қоидалар уйғунлашиб кетган. Тарихда тож-тахт учун курашлар бўлиб ўтган, аммо, миллат ажратиш гуноҳ деб ҳисобланган. Ҳамма халқ аслида одам Ато ва момо Ҳавонинг фарзанди бўлиб, тангрининг бандасидур, дея уқдиришган. Халқларнинг осойишталигию, тинчлигини сақлаш тарғиб қилинган. Ҳадисларни ўқиган киши инсоннинг аҳлоқий фазилатлари беҳад улуғланганидан шодланади.

Мактаб ёшидаги талабадан тортиб ҳаётда ўз ўрнини топган ақли расо инсонгача ҳадисдан маънавий жиҳатдан озиқланади. Қадимда юнонлар: «театр катта ёшдагилар учун тарбия мактабидир, унга доимо бориш керак» дейишган. Шунга ўхшаб сочига оқ оралаб, фарзандлари балоғатга етган, бироқ, ҳануз ақл тиши чиқмаган баъзи катта ёшдаги «тарбияга муҳтожларни» мазкур ҳадислар доимо тўғри йўлга солиб турган.

Афсуски, ҳозирги кунга келиб, муаллим у ёқда турсин, аввало, ота-онанинг фарзандига сезиларли таъсири ўтмай қолди. Чунки, фарзандлар олдида умр йўлдошларнинг қўпол муомалалари туфайли оилада отанинг ҳам, онанинг ҳам обрўси тушиб кетди. Киши ёшининг ҳурмати, минг афсуски, ҳозир етарлича қадрланмайди. Оилада яхши тарбияланиб, қадимий урф одатларга амал қилган ёшлар қаерда бўлмасин, ҳамиша ёқимли, хушхулқ табиати ила кўзга кўриниб туради. Дилозорлик, ота-она дилини вайрон қилиш, гуноҳи азимлиги ҳадисларда ўз ифодасини топган ва барча аҳли-мўминга равшан. Ҳозирги кунда юртдошларим ҳадисдек инсониятни маънавий-ахлоқий баркамолликка етакловчи муқаддас китобни қўлларидан туширмай ўқиётганларига мутлақо ишончим комил.

Эътиқод нафақат тарбиянинг қудратли воситаси, шу билан бирга тинчликни ер юзида тарғиб қилувчи, муҳолифларни келиштирувчи одилона сиёсат манбаидир. Араб мамлакатлари билан кенг соҳадаги алоқаларимизнинг ривожланиши, 1990 йил 17 сентябрда Саудия Арабистони билан дипломатик алоқаларимизни кўп йиллик узилишлардан кейин қайтадан тикланиши, Совет Иттифоқидан 1500 кишининг ҳажга зиёратга бориши юқоридаги фикрни тан ола бошлаганимиздан далолат беради. Ҳозир сайёрамизда 1 миллиарддан ортиқ мусулмон мавжуд. Жаҳон нефть захирасининг 50 фоизи мусулмон мамлакатлари ҳиссасига тўғри келади. Ҳиндистон президенти Лаъл Баҳодир Шастри билан сулҳ шартномасини имзолашга 1966 йилда Тошкентга келган Покистон президенти Муҳаммад Аюбхон, аввало, шаҳримизнинг Ҳазрати Имом тарихий-меъморчилик обидасини зиёрат қилиб, масжидда бир ракат намоз ўқиганлигини кутлуғ 101 ёшларини кутиб олаётган бувамиз Муҳаммаджон ота Муслимов ҳанузгача мароқ билан сўзлайдилар. Эътиқод умуминсоний қадриятларга хизмат қилиб келаётганлигини биз эндигина тушуниб етяпмиз. Шунисига ҳам шукр. Халқ мулки бўлган мадраса, масжидларни буздириб, эл қарғишига қолган баъзи «активистлар» кўп ўтмай хор-зор бўлиб, афсус-надомат чекканларини онам (ҳозирда жумҳурият миқёсидаги шахсий пенсионер) чуқур уйга толиб айтганлар. «Эл қарғиши ёмон. Одамлар назаридан четда қолиш даҳшат. Халқ эъзозлаган одатга қарши чиқиб, бетга сапчиш шундай хор-зорлик келтирадики, уни таърифлашга сўз ожизлик қилади».

Масалан, Тошкентдаги ажойиб Жомеъ масжидини ўзбошимчалик қилиб, буздирган одам соқовланиб юриб, охири ақлдан озди. Унинг тақдири шундай аянчли ўтди. Унинг дилозорлигидан одамлар қон қақшаган эдилар. Қон-қонимизга сингиб кетган урф-одатларимизни авайлашимиз, беҳад қадрлашимиз даркор. Хулоса қилиб айтганда, инсон онгига пок ниятларни сингдириб, эзгулик сари етаклаб келган мўътабар расм-русумларимиз, маънавий қадриятларимизни тиклашимизда эътиқодимизнинг ўрни каттадир. Эзгу ниятларимизни янгича дунёқараш шарофати ила амалга оширишида улуғ донишманд бобокалонларимизнинг руҳи-поки ҳамиша мададкор бўлсин.

У. ПУЛАТОВ.

*

● ТОШКЕНТДАГИ «Эльбор» ишлаб чиқариш бирлашмасида ўз касбини пухта эгаллаган, меҳнатда бошқаларга намуна бўлаётган ишчилар кўп. Сараловчи А. Кожакова, токарь М. Яминовлар шулар жумласидандир. Улар ҳар сменада нормани 130 фоизга етказиб бажаришмоқда.

Сураткаш У. УСМОНОВ.

*

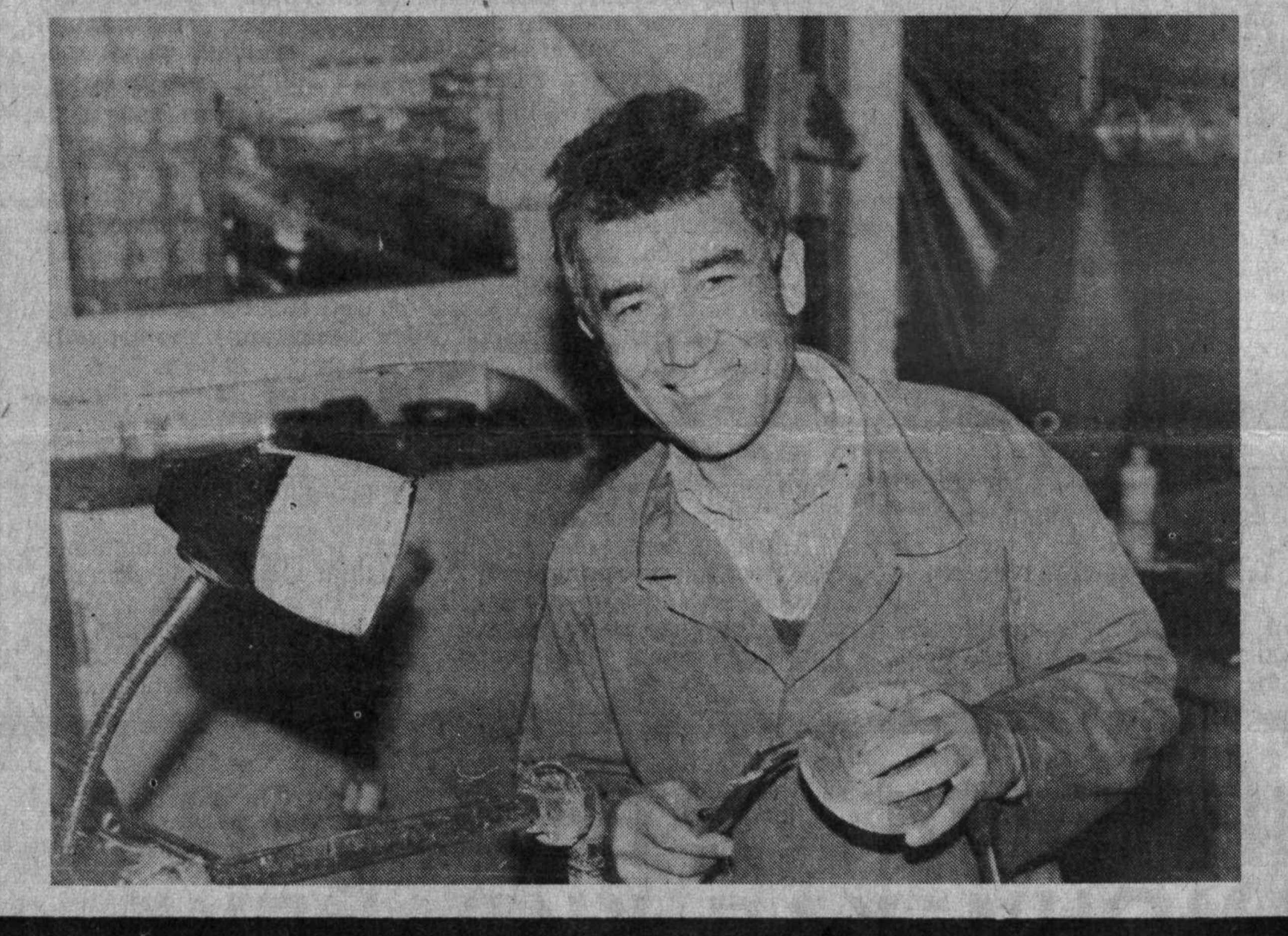

АТАМАШУНОСЛАР АНЖУМАНИ

Ўзбек тилидаги атамаларни тартибга солиш масалалари юзасидан шу йил март ойида жумҳурият илмий-амалий анжумани ўтказиладиган бўлди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ва Тошкент вилоят ижтимоий-сиёсий маркази билан ЎзССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги жумҳурият атамашунослик қўмитаси ташаббусига биноан ўтказиладиган бу анжуманга тайёргарлик кўриш учун ташкилий қўмита тузилди. Ташкилий қўмитага Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиклари Ё. Х. Тўрақулов, Р. Б. Бекжонов, академиянинг мухбир аъзоси А. П. Хожиев, Ўзбекистон халқ ёзувчиси И. Раҳим, Ўзкомпартия Марказий Қўмитаси ижтимоий-сиёсий маркази мудири С. Ш. Қурбонов, ЎзССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги жумҳурият атамашунослик қўмитаси раисининг ўринбосари Ҳ. Бектемиров, олимлар ва атамашунос мутахассислар — Ғ. А. Аҳмедов, Р. Дониёров, Б. Ўринбоев, Н. Маҳкамов, А. Мадвалиев, Қ. Назаров, М. Рамазонова, матбуот ва мафкура ходимлари — Ҳ. Абзалов, М. Аминов, У. Зокиров, А. Исҳоқов, М. Пирматов, А. Латипов, С. Тоиров кирган.

Ташкилий қўмитанинг биринчи мажлисида анжуманни ўтказишга тайёргарлик масалалари, унинг иш режаси кўриб чиқилди. Атамаларни тартибга солишга оид фикр-мулоҳаза билдирмоқчи ва унда сўзга чиқмоқчи бўлган кишилар ўз таклифларини ёки нутқининг қисқа мазмунини **жумҳурият атамашунослик қўмитаси (Тошкент—170, И. Мўминов кўчаси, 9-уй)**га 1991 йил 1 мартгача юборишлари сўралади.

НЕГИЗИ ИЛДАМ РИВОЖЛАНИШИ КЕРАК

Қишлоқ қурилиши муаммолари

ҚУРИЛИШНИНГ суръати ва сифати асосан етказиб берилаётган бинокорлик материалларига ҳам боғлиқ. Бу ҳаммага маълум. Айниқса, қурилиш ташкилотлари раҳбарлари буни яхши билишади. Лекин фақат билиш билан иш битмас экан. Унга эътибор бериш, аҳамият билан қараш ҳам керак экан. Бироқ бундай бўлмаяпти. Қурилишнинг негизи ҳисобланган бинокорлик материаллари саноати корхоналарини бунёд этиш ишлари ҳам кўпинча барбод этилмоқда.

Буни «Узагрострой» республика бирлашмаси мисолида ҳам кўриш мумкин. У ўтган йили ёмон ишламади. Ўзига қарашли иморатларни барпо этиш режасини 101 фоиз қилиб бажаришга эришди. Лекин бу хотиржамланиш учун ҳеч асос бўлолмайди. Чунки бошқа бир муҳим кўрсаткич бор. У ҳам бўлса асосий фондларни фойдаланишга топширишдир. Бу кўрсаткич жуда оқсаб қолди. Қишлоқ бинокорлари ўтган йили бу соҳа бўйича топшириқни фақатгина 84 фоиз қилиб бажардилар.

Демак, қатор трестлар ва механизациялашган кўчма колонналар пул ифодасида маблағларни ўзлаштириш ҳажмини ошириб бажариш кетидан қувганлари ҳолда пировард натижаларга эришиш учун зарур чораларни кўрмаганлар. Ваҳоланки қурилишни бошлашдан мақсад тезроқ унинг пировард натижасига эришишдир. Яъни тахт қилиб фойдаланишга топширишдир. Узоқ йиллар давомида бинокорлик материалларига ёлчимаётган қишлоқ қурилиши ўтган йили 85 миллион дона пишиқ ғишт, 66 минг куб метр йиғма темир бетон, 160 минг куб метр енгил тўлдиргичлар ва 300 минг куб метр норуда материаллар ишлаб чиқарувчи қувватларни олмади.

Бошқача қилиб айтганда, пудратчи ташкилотлар ва қурилишнинг бошқа қатнашчилари айби билан қурилиш индустрияси ва бинокорлик материаллари саноатининг ўндан ортиқ корхонаси ишга туширилмай қолди. Бу корхоналарнинг тахминан ярми Тошкент вилоятида жойлашган. Улар энг йириклари ҳисобланади. Жумладан, Пахта станциясида ҳар йили 160 минг куб метр маҳсулот ишлаб чиқарувчи керамзит заводи битмай қолди. Паркентда йилига 10 миллион дона ғишт тайёрловчи завод фойдаланишга топширилмади. Қибрай қўрғонида электр-монтаж буюмлари заводи ишга туширилмади. Ваҳоланки бу заводнинг маҳсулотлари ҳозирги бошбошдоқлик вазиятида қурилишлар учун ниҳоятда зарур эди.

Бунда қурилиш ташкилотларининг айби катта. 1-«Ташоблагропромстрой» трестининг 28-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннаси бош пудратчи сифатида ўз вазифасини уддаламади. Ишга тушириладиган иморат зарур технологик асбоб-ускуналар ва материаллар билан тўла бутланганига қарамай қурилиш-монтаж ишларини уюшқоқлик билан олиб бориш учун зарур чоралар кўрмади. Оқибатда йиллик дастур ниҳоятда суст бажарилди. У бор-йўғи 46 фоизни ташкил этди. Бу муҳим объектда аҳвол бу йил ҳам ўзгаргани йўқ. Эски ҳаммом, эски тослигича қолмоқда.

Яна иккита иморат ҳам лоқайдликнинг «мевалари» сифатида чала-чулпа ётипти. Уларнинг маҳсулоти эса режага киритилган. Қишлоқ қурувчилари бу материалларни олишни назарда тутишган. Бироқ ундан ҳали дарак йўқ. Демак, қанчадан-қанча иморатлар яна ўз вақтида ишга тушмай, битмай қолиши мумкин.

Умуман айрим қурилиш-монтаж ташкилотлари ўтган йилги қарздан узилмай янги йилга қадам қўйдилар. Лекин уни ҳам кўнгилдагидек бошлаганлари йўқ. Бунга ишонч ҳосил қилиш учун Пахта станциясидаги керамзит шағали заводи қурилишида бўлишингиз мумкин. Бу корхона қурилишининг нормада назарда тутилган муддатлари сал кам икки баравар ошиб кетибди. Шунга қарамай унинг тугашидан дарак йўқ. Муҳим заводни бош пудратчи сифатида «Агростроевец» ширкати бунёд этмоқда. Бу ширкат биринчи жумҳурият қурилиш-монтаж трестига бўйсунади. Ширкатга катта умид боғлашган эди. У мустақил бўлгани учун қолоқ қурилишни ўпирилишларсиз давом эттиради, деб ишонилган эди. Бироқ ширкат ҳали бу ишончни оқлаганича йўқ. Чунки унинг раҳбарлиги ёрдамчи пудратчи ташкилотларни иш билан тўла таъминлаш учун зарур шароитларни яратиб бермади. Оқибатда уларнинг айримлари иморат қурилишида ҳамон иш бошламадилар.

Вилоятдаги қатор ноҳияларнинг қишлоқ қурувчилари Паркент ғишт заводи маҳсулотини ҳам сабрсизлик билан кутмоқдалар. Чунки у қишлоқ қурилишларига аллақачонлар етказиб берила бошланиши керак эди. Корхона эса ҳамон охиригача барпо этилгани йўқ. Унинг биринчи чоракда ишга тушиши ҳам гумон. Чунки қад кўтарадиган куйдириш печлари иссиққа чидамли ғишт билан ҳали тўла бутланмаган.

Бу йирик корхоналар барпо этилишининг чўзилишида қурилаётган корхоналарнинг бирлашган дирекцияси ҳам айблидир. Дирекция аслини олганда буюртмачининг вазифаларини бажармоқда. Ўз вазифаларини у ёки бу қурилишда амалга оширган ишлар ҳажмини ҳисоблаб чиқиш ва уларнинг нархини белгилаш, деб ҳисобламоқда. Ваҳоланки у барча қурилаётган корхоналарни зарур асбоб-ускуналар ва материаллар билан тўла бутлаши керак эди. Лекин вилоятимиздаги бирор корхонада буни таъминлагани йўқ.

Янги корхоналар қурилиши чўзилишига «ҳисса» қўшаётган ташкилотлардан бири «Главагростройтехкомплект» трестидир. Ўтган йили унинг таркибида ўз қурилиши бўйича бўлим тузилган эди. Бу янги бошқарув занжири қурилишларни, аввало ишга тушириладиганларининг моддий-техника таъминотида бурилиш ясадими? Йўқ. Асбоб-ускуналар ва махсус материаллар билан бутлаш ҳамон сустлигича қолмоқда. Жумладан, бошқарув шчитлари ва пультлари, кабель-сим маҳсулотлари жуда камчилдир.

Республика ҳукумати ўтган йилнинг 27 февралидаги ўз қарори билан 1995 йилгача бўлган даврда қурилиш индустриясини ривожлантириш истиқболларини белгилаб берди. Унга мувофиқ «Узагрострой» системасида 22 та иморат, уларнинг бир қисми Тошкент вилоятида жойлашган, 1991 йил қурилиш режасига киритилиши лозим. Бироқ ўн икки қурилиш бўйича ҳали ҳам лойиҳа-харажат ҳужжатлари тайёрланмаган. У қачон тахт бўлади? Бунга ҳеч ким аниқ жавоб беролмаяпти.

Бирлашма ва унинг бирлашган дирекциясида қурилишнинг хом ашё базасини лойиҳалаш учун асосий маълумотлар кеч берилганлиги сабаб қилиб кўрсатилмоқда. Бироқ бу билан таркиб топган аҳволни оқлаш мумкин эмас, у аввало бефарқлик, лоқайдлик оқибатидир.

Қишлоқ бинокорлари қурилиш материалларининг етишмаслиги ҳақида доим бонг урадилар. Бироқ ўзлари шундай маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун барча зарур чораларни кўришмаяпти. Ахир қишлоқ қурилиши негизини ташкил этувчи ўнлаб корхоналар қурилишини ўзлари кечиктиришаётган экан, бунинг учун бошқаларни айблашларига ўрин йўқ. Аввало ўзларидан хафа бўлишлари керак. Қисқаси, бундай иморатлар қурилишига ёндашувни тубдан ўзгартириш лозим. Ўз ишлаб чиқариш негизини мустаҳкамлаш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланиш керак. Айниқса, бозор муносабатлари шароитларида бу муҳимдир.

И. АХМЕТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ЭЪТИБОР УЧУН РАҲМАТ

Авваллари ноҳиямизда кўзи ожизлар жамияти йўқ эди. Зарур ҳолларда биз Пискентдаги ана шундай жамиятга мурожаат қилар эдик. Ниҳоят ноҳиямиздаги ана шу каби кишиларга ғамхўрлик кўрсатилиб, кўзи ожизлар жамияти ташкил этилди. Унинг сафида 51 нафар ногирон бор.

Оддийгина бир эътибор ҳам инсоннинг кўнглини тоғдек кўтарар экан. Биз ҳам жамият туфайли камёб озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланмоқдамиз. Янги йил арафасида эса ноҳия маданият уйи санъаткорлари ташкил этган кеча бизни анча хушнуд этди. Бундай эътибор ва ғамхўрликдан миннатдормиз.

Э. ҲУСАИНОВ,
жамият аъзоси, Бўка ноҳияси.

• *ХОТИРА* •

ЯХШИДАН БОҒ ҚОЛАР

ОДАТДА ҳар қандай инсоннинг қадр-қиймати унинг халққа, ватанга келтирган нафи, одамларга нисбатан бўлган меҳр-муҳаббати, раҳм-шафқати, қолаверса, кечирган мазмунли ҳаёти ҳамда дунёдан ўтиб кетгандан кейин ҳам у тўғрисидаги мароқли таассуротлар билан ўлчанади.

Албатта, яхши кишидан яхши ном қолади. Биз бундай кишиларни фахр билан тилга оламиз, улар шаънига таҳсинлар ўқиймиз, раҳматлар айтамиз.

Шу боисдан хумсонлик инсон Ашир вой Камоловни тўла асос билан ана шундай инсонлардан десак асло муболаға бўлмаса керак. Чунки, ҳозир ҳам Ашир вой аканы шу ерликлар у ҳақида илиқ сўзлар айтиб, миннатдорчилик билан эслашларининг ўзи ҳам унинг ёрқин сиймосини одамлар қалбидан чуқур ўрин олганлигини билдиради.

... 1964 йиллар эди. Ашир вой Камоловни партия топшириғи билан ҳозирги «Чорвоқ» шўро хўжалигининг Сижжак қишлоғидаги 2-бўлимига бошлиқ қилиб юборишди. Шунда «Чорвоқ» сув омборининг қурилиши бошланаётган кезлар эди. Ҳисоб-китобларга қараганда тўғон қурилиб битказилгач, тўғондан юқоридаги кўпгина қишлоқларнинг боғлари, экин майдонлари, ҳатто аҳоли яшайдиган уй-жойлар сув остида қолиши бўлажак сув омборининг лойиҳа ҳужжатларида ўз аксини топган эди. Албатта, Сижжак қишлоғи ҳам тўғондан юқорида бўлганлиги учун шу ҳисобга кирар эди. Шуларни ўйлаб Ашир вой аканинг ороми бузилди. Одамлар қўли билан яратилган боғ-роғлар сув остида қолса-ю тақдирга тан бериб қўл қовуштириб ўтиришни ўзига эп кўрмади. Йўқолажак боғлар ўрнини тўлдириш йўлини ўйлади. Интилганга толе ёр деганларидек, ишлашга имконият қидирган одам иложини топар экан. Ана шу пайтда Ашир вой аканинг ишбилармонлиги, тадбиркорлиги муаммоларни ҳал этишга ёрдам берди. Зийрак нигоҳи асрлар бўйи яйдоқ ётган қирларга тушди. Йўқолажак боғларни шу қирлар бағрида тикласак, қандай бўларкин, деб қишлоқ аҳлига маслаҳат солди. Буни маъқуллаганлар ҳам, маъқулламаганлар ҳам бўлди. Айримлар шу тақир қирда кўчат ўсармиди дейишса, бошқа бирлари пода боқиладиган жой-ку, молларимизни қаерда боқамиз, деб қаршилик қилдилар. Ҳатто шундай бўлдики, катта меҳнат сарф қилиб экилган қанчадан-қанча кўчатларни суғуриб ташлашди.

Лекин бўлим бошлиғи ўз сўзида қатъий турди. Қирларни боғ қилиш режасини тузди. Бу қимматли ташаббуснинг яхши томони шунда эдики, биринчидан аҳоли иш билан таъминланар, иккинчидан келгуси авлодга бизга қариялар боғ қолдирганидай боғ қолар, учинчидан ерларни ортиқча емирилишидан сақлар эди.

Ашир вой ака ўз мақсадини амалга ошириш учун астойдил ишга киришди. Ишончли дарахт навларини тайёрлаш, хўжаликни ортиқча харажатдан қутқариб, маълум маблағни иқтисод қилиш учун кўчатларни ўзининг томорқа хўжалигида етиштиришга киришди. Бунда, Хумсонда орттирган тажрибаси асқотди. Дастлаб данаклар, уруғлар тайёрлади. Ерни текислаб уруғлар экилди. Уларни агротехника қоидаларига асосланиб кўнгилдагидек парвариш қилди. Пайвандтаг етилгач, хўжалик деҳқонлари ва мактаб ўқувчилари ёрдамида уларга яхши навли олча, олма, бодом ва бошқа дарахтларнинг кўчатларини пайванд қилди. Экиладиган қирликка трассалар олдирди. Ҳар бир кўчат учун маромида чуқур қаздирди, ўзи бош-қош бўлиб эктирди. Имконияти бор жойларда ариқ қаздириб, сойдан сув чиқазди. Сув келмаган жойларда эшак билан идишларда сув келтириб суғортирди. Хуллас, кўчатлар ўзини тутиб, кўкариб кетмагунча тинибтинчимади. Ишлаганларга ҳам иш ҳақини имкон топиб кўнгилдагидек тўлади. Деҳқонни меҳнатига яраша рози қилди.

Қилинган ишлар зое кетмади. Умр оқар дарё деганларидек, шунга ҳам 25 йил бўлиб қолди. Бир пайт ниҳол бўлган кўчатлар ҳозир катта дарахтга айланди. Тақир, яйдоқ қирлар ўрнида ажойиб боғлар бунёд этилди. Айни баҳор палласида бу ерга боқсангиз, қийғос, чамандек гуллаган дарахтларни кўриб, ҳавасингиз келади. Беихтиёр инсон қудратига таҳсинлар ўқимасдан иложингиз йўқ.

Унинг ташаббуси билан ана шу боғлар ичида атрофи тол-тераклар билан ўралган икки қаватли учта дала шийпони ҳам қурилди. Мана, ҳозир ана шу шийпонларда, дарахтлар ўртасида ёзнинг жазирама иссиқ кунларида меҳнаткашлар ором олишмоқда. Бир пиёла чой устида суҳбат қуришар экан, улар албатта оромгоҳ бунёдкори Ашир вой акани мамнуният билан хотирлашади. Шунингдек, қишлоқдаги бешта фин усулида қурилган уйлар ҳам А. Камоловнинг хизмати бўлди. Бу уйлар жойга муҳтож бўлган қишлоқ ўқитувчиларига берилган. Ариқлар бўйига экилган минг-минг туб тераклар қурилиш материали сифатида уй-жой қуришда кўпчилик кишиларнинг жонига оро кирди. Халқимиз бундай инсонлар ҳақида гапирганда, ишни кўзини биладиган, дейишади. Ашир вой ака ўз томорқасида кўчатлар етиштириб, фақат хўжаликни эмас, қишлоқ аҳлини ҳам сифатли мевали дарахтларнинг кўчатларидан баҳраманд этди.

Оҳос, Сарчоч, Чуқурчоқ, Шарқирама, Сарвай, Жарбоши, Чорармас каби қирадирларда 129 гектардан ортиқ боғ барпо этилди. Ҳозир ана шу боғ-роғлардан ҳар йили 300 тоннадан ортиқ мева йиғиб-териб олинмоқда.

Бу, албатта, узоқни кўрабиладиган Ашир вой аканинг меҳнати маҳсулидир. Бу боғлар ҳали кўп ҳосил беради. Минг қўшчига бир бошчи деганларидек, Ашир вой ака ана шу ишларни бошлади, етакчилик қилди.

Қишлоқ аҳли унинг бир гапини кечагидек эслашади. У мийиғида кулиб, меҳрибонлик билан: «Оғайнилар, биродарлар, экинглар, ниҳол эккан кам бўлмайди, мен бу ердан бир кун келиб кетаман, боғ эса шу ерда қолади. Шу боғлар ҳосилини ўзларингиз, сизларнинг фарзандларингиз ейди», — дерди. Ҳақиқатан ҳам, Ашир вой ака Сижжакда ўн йилча ишлади, сўнг бошқа жойга кетди. Фақат қишлоқдан эмас, кейинчалик ҳаётдан ҳам кетди. Шафқатсиз ўлим уни бевақт орамиздан юлиб олди. Қиладиган ишлари, орзу-умидлари кўп эди ҳали унинг.

Аммо ундан қишлоқда из қолди. Қишлоқ аҳли «Отасига раҳмат Камоловни, қўли гул инсон экан», — деб ҳали-ҳануз бот-бот эслашади. Гоҳида эса қани энди ҳамма раҳбарлар ҳам шундай ишбилармон бўлганда эди, ўлкамиз шак-шубҳасиз боғу бўстонга бурканган бўларди, дейишади.

Яхшидан боғ қолади, деб шуни айтсалар керак-да. Сижжак қишлоғининг қирадирларида барпо этилган чаманзор боғлар мана ҳозир миришкор боғбон Ашир вой Камоловдан қолган ёдгорлик сифатида яшаб турибди. Худди наздимизда шу боғлар ичида Ашир вой ака кезиб юргандай, «Айтмовдимми, боғлар ҳосили сизларга насиб этади, баҳраманд бўласизлар, бу ўз меҳнатингиз маҳсули», деб кулиб тургандай. Бундай кишилар асло унутилмайди. Боғлар баҳорда оқ-оппоқ гулга бурканса, ёзда ғуж-ғуж ҳосили билан қомат тўкиб туради. Ашир вой Камоловга қўйилган мангу ҳайкалдек яшнайди.

Назаримда биз бундай инсонлар олдида ҳамиша қарздормиз. Уларнинг номини қанча эсласак, абадийлаштирсак арзийди. Шундай экан, маҳаллий ҳокимият қишлоғимизда у яшаган кўчага Ашир вой Камолов номини бериш тўғрисида ўйлаб кўрса ёмон бўлмасди. Бу фақат мени эмас, қишлоқ аҳлининг, Ашир вой Камоловни билган кишиларнинг истаги. Бу бизнинг заҳматкаш инсон хотирасига ҳурмат-эҳтиромимизнинг ёрқин ифодаси бўларди.

Шомансур МАДРАИМОВ,
Бўстонлиқ ноҳияси Сижжак қишлоғидаги 43-ўрта мактаб муаллими.

ЙИЛ ТАҲЛИЛИ

ФОЙДАСИ ЎЗИМИЗГА

ЯЛПИ даромад 5 миллион 35 минг сўмга етди. Режага қўшимча 1 миллион 257 минг сўм даромад олишга эришилди. Шундан 880 минг сўми меҳнаткашларга мукофот тариқасида тақсимланди. Эргаш Умаров бошлиқ бригада меҳнаткашларининг ёз бўйи ишлаб топган ҳар бир сўмига 1 сўм 76 тийиндан, Рустам Муродов бошчилигидаги жамоа аъзоларига 1 сўм 59 тийиндан мукофот пули тўғри келди. Бу кўпми?

«Ленинизм» жамоа хўжалиги меҳнаткашлари учун бу кутилганидан зиёда — катта даромад ҳисобланади. Чунки хўжалик аҳли кўп йиллар қолоқликдан чиқолмай келди. Қайси бир йилда ҳосилдорлик яхши бўлиб, даромад ортгандай кўринсада, йил охири сарҳисобида ишлаб топилган ҳар бир сўм ҳисобига меҳнаткаш тийинларга эга бўлди.

Ана шундай даромадга эга бўлган деҳқоннинг астойдил жон куйдирмай ишлаши, техника, ўғит харажати, пахта терими даврида келадиган минглаб ҳашарчилар харажати яна хирмон эгасига тийинларни қолдириб келди. Ўтган йил мавсумда хўжалик бўйича энг кам даромад олган Собиржон Насимов бошлиқ бригада аъзолари 87 тийиндан мукофот пулига эга бўлган бўлсалар, тўрт йил аввал бу рақам энг юқори кўрсаткич эди.

Ўтган 1990 йилда 1881 гектар майдонда деҳқончилик қилган хўжалик меҳнат аҳли аввалги йил муваффақиятларини янада мустаҳкамлашга ҳаракат қилдилар. Жамоанинг ҳар бир аъзоси икки-уч йилдан то 30—35 йилгача шу жойда меҳнат қилган, ўз ишини билиб қиладиган кишилар. Озгина йўл-йўриқ, озгина далда билан йилни муваффақиятли якунладилар. Пахтачилик 111 фоиз, дон 141 фоиз, мева 104 фоиз, сабзавот 199 фоиз, озуқа экинлари 100 фоиз, чорва маҳсулотлари етиштириш 106 фоиз, пилла 106 фоизга бажарилди. Фақат картошка етиштириш режаси уддаланмади.

Деҳқончиликда маҳсулот етиштириш учун сарфланадиган харажат қанчалик кам, ҳосилдорлик кўп бўлса, ундан келадиган даромад шунчалик кўп бўлади. Асосий тармоқ бўлган пахтачиликда ҳар бир гектар экин майдонига 71 сўм 38 тийиндан маблағ сарфланган бўлса, мавсум охирида ана шу гектардан олинган даромад 2651 сўмга тўғри келди. Режалаштирилганига қараганда 549 сўм ошиқча даромад олинди.

Пахта экилган 1220 гектар майдоннинг ҳосилдорлиги 28,5 центнерданга тўғри келди. Агар мавсум охирида терим суръати сусайтирилмай яна бир центнердан ҳосил йиғиштириб олинганида соф фойда яна ортган, меҳнаткашларнинг йил охирида оладиган даромади янада кўпайган бўлур эди.

Ўтган пахта терими мавсумида ялпи ҳосилнинг 2641 тоннаси машиналар ёрдамида, 832 тоннаси қўл кучи билан терилди. Мингга яқин теримчиларнинг терган пахтаси учун 208 минг сўм ҳақ тўланди. 2641 тонна машинада терилган пахта учун 31 минг сўм иш ҳақи ажратилди.

Техника кучидан унумли фойдаланиш ҳам тежамкорликка, даромадларнинг ошишига олиб келиши ҳозир сир эмас.

Хўжаликдаги Абдурасул Исаев бошлиқ бригада меҳнаткашларининг йил якуни бўйича олган мукофотлари ҳам салмоқлидир. Яна ошиқроқ бўлиши мумкин эди. Лекин 50 гектарга насослар ёрдамида сув чиқариш харажати, 5 гектарда ўтказилган капитал текислашнинг сифатсизлиги суғоришдаги қийинчиликларга сабаб бўлди.

Бу йил ана шундай камчиликлар бўлмаслиги учун мавсумга тайёргарликни пухта қилиш лозим.

Хўжалик эришаётган ҳамма муваффақиятлар даражаси ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларида меҳнат қилаётган шу қишлоқ аҳолисининг ғайрат-шижоатига боғлиқ экан. Одамларнинг ишлаш, турмуш шароитини яхшилаш, дам олишларини ташкил этиш муҳим аҳамиятга эга.

Хўжаликда ободончилик соҳасида олиб борилаётган ишлар кўлами кескин ошди. Қишлоқ марказида қурилаётган 784 ўринли мактаб биносининг икки қавати кўтарилди. 140 ўринли боғча пойдеворини қуриш бошланди. Ўтган бир йилда 190 хўжаликка уй солиш учун ер майдони ажратилди. Қишлоқ ички йўлларининг 70 фоизига асфальт ётқизилди. Ўтган неча йиллардан кейин бир йилда шунча қурилишнинг бошланиши анча катта янгилик ҳисобланади.

Бу йил яна янгидан 422 ўринли мактаб, ҳаммом, учта сув ҳавзаси қурилиши режалаштирилган. Юқори кучланишдаги электр узатиш тармоқлари янгиланади. 45 та оилага ер участкаси берилади. Ҳамма ички йўллар асфальтланади. Қишлоқ кўчаларини тунги ёритгичлар билан таъминлаш, табиий газ келтириш ишлари ҳам шу йилга режалаштирилган.

Одамларнинг ишдан бўш вақтларида дам олишларини мазмунли ўтказиш учун клуб, музика, спорт тўгараклари ишларини жонлантириш учун малакали кадрлар тайинланган, зарур анжомлар олинган. Эндиги ҳаракат ёшларнинг ўзидан.

Янги йилда ишлаб чиқариш тармоқлари самарадорлигини ошириш учун яна нималарга аҳамият бериш керак.

Жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Омон Амиров ўтган 1990 йил якунлари ҳақида ҳисоб бериб, меҳнаткашларнинг саволларига жавоб қайтараётганида ҳамда музокарада сўзга чиққан бош агроном Турғунбой Азаматов, ижарачи Султон Жиянов, пенсионерлар Исмоил Соатов, Холмамат Маъруповларнинг таклиф ва истаклари билан танишаётганида экин турларини кўпайтириш, аҳолининг кўпроқ қисмини иш билан таъминлаш, ҳаммом қурилишини жадаллаштириш зарур эканлиги айтиб ўтилди.

Бозор муносабатлари меҳнаткашлар даромадларини янада ошириш, уларнинг кундалик эҳтиёжларини ҳисобга олишни тақозо этади. Шу мақсадда буғдой ва шоли экиладиган майдонларни кенгайтириш, қишлоқда тегирмон ва мойжувоз қуриш, савдо тармоқлари ишини ва таъминотни тубдан яхшилаш ҳақида амалда ёрдам кўрсатиш таъкидланди.

Кўп йиллар хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнат қилган, қарилик пенсиясига чиқиб ёки касаллик туфайли пенсионер бўлиб қолган, моддий жиҳатдан қийналаётган бир неча кишига хўжалик ички пенсиясини тайинлаш, тўйлар, ҳар хил маросим ва маъракаларни ихчам тарзда ўтказиш ҳақида келишиб олишди. Биз қанчалик яхши ишласак, қанчалик кўп ҳосил етиштирсак — ундан келадиган фойда ўзимизники, дейишди деҳқонлар.

Т. ҲАЙДАРОВ,
Бўка ноҳияси.

ДАРСЛИКЛАРИМИЗ МУКАММАЛМИ?

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ МУАММОЛАРИ

ЎРТА таълимни тубдан яхшилаш, ёш авлоднинг ўқув ва тарбия ишларини тўғри йўналишга солиш шу куннинг муҳим муаммоларидир. Бу шунинг учун ҳам зарурки, кейинги 60—70 йил давомида халқимиз ўзига хос бўлган шарқона латофатли адабиётидан, ибратли тарихидан, аждодлар хотиридан деярли ажралиб қолди. Ана шу аянчли ҳолни бартараф этиш ҳозирги кунда энг муҳим ва зудлик билан ҳал этилиши лозим бўлган долзарб масала ҳисобланмоқда.

Таълим-тарбия ишлари ривожида фақатгина ўқитувчининг истеъдодига кўз тикиб ўтириш етарли самара бермаслиги аниқ. Бунга ўқув қўлланмалари — дарсликларимиздаги жузъий камчиликлар катта тўғаноқ бўлиб турибди.

Гапимиз қуруқ бўлмасин, баъзи адабиёт қўлланмалари бўйича айрим фикрлар юзасидан муҳтарам муштарийлар билан ўртоқлашайлик.

Қўлимда 8-синф (ҳозирги 9-синф) ўқувчилари учун мўлжалланган дарслик — «Адабиёт хрестоматияси» китоби. Аввало дарсликнинг номланишига эътибор берайлик: Адабиёт хрестоматияси! Ўқувчи у ёқда турсин, аксар адабиёт ўқитувчилари ҳам хрестоматия сўзини изоҳлай олмасалар керак.

Энди дарсликни варақлаймиз:

«Энг қадимги адабий ёдгорликлар» — бу катта (бош) сарлавҳа. Сўнгра «Халқ оғзаки ижоди» деб сарлавҳа қўйилган ва унинг остидан «Қадимги қўшиқлар» (аслида «Қадимги қўшиқлар»дан дейилиши керак) деган яна битта сарлавҳача битилган ҳамда «Девону луғотит турк»дан деб изоҳ берилган.

Энг қадимги адабий ёдгорликлар ўн иккита тўртлик ва ўн битта мақол билан тугайди. Ўзбек ўқувчи боласи: «ёдгорлигимиз атиги шу экан-да!» — деб елка қисиб қолаверади. Чунки, назарий қўлланма — «Ўзбек адабиёти тарихида» (8-синф) ҳам Ўрхун-Энасой битиклари ҳақида лом-мим дейилмаган. Кейинги мавзу «Тўмарис ҳақида афсона», ундан кейин «Широқ ҳақида афсона», сўнгра «Алпомиш» достонидан парчалар. Шу билан ўзбек халқининг оғзаки ижоди тамом бўлади. Ўқувчи эса Спитамен, Култекин, Муқанна ҳақидаги маълумотларни кимдан сўрашни билмай юраверади.

Навбатдаги мавзу «Ёзма адабиёт» дейилиб, Юсуф Хос Ҳожибнинг «Қутадғу билиг» асаридан бешта тўртлик, иккита фард, Аҳмад Югнакийнинг «Ҳибатул-ҳақойиқ»идан ўн икки байт ўқиш билан тугалланади. Ўқувчи эса: «Ёзма адабиётимиз шу экан-да», деб яна ҳайроннамо қолаверади. Ундан кейинги мавзулар: XIV—XVI асрлар адабиёти (халқ оғзаки ижоди билан бирга) то Алишер Навоий (ҳаёти ва ижоди)га қадар нари борса 7—8 соатда ўқувчи онгига «сингдирилиб» бўлинади. Ўқувчи ҳам арзимаган вақтда «шунча нарса»ни «билиб олгани»дан хурсанд, ўқитувчи эса...

Алишер Навоий деб катта сарлавҳа қўйилиб... чорак охиригача унинг ижодидан кичкина бўлак ўтилади. (Ваҳоланки, ҳориждаги баъзи дорилфунунларда бизга нисбатан 2—3 баробар кўпроқ вақт ажратилган!)

Ҳаммадан ҳайрон қоларлиси 4-синфдан 10-синфгача бўлган адабиёт дарсликларимизда «Қобуснома» (Кайковус), «Аҳлоқ», (Ҳусайн Ҳифзий), «Тарбиявий ҳикоялар тўплами» (Аҳмад Камол)ни ҳеч бир жойда кўрмаймиз. Оқланганликларидан буён анча вақт ўтган бўлса ҳам на Усмон Носир, на Чўлпон, на Боту, на Элбек, на Фитрат ҳақида, уларнинг ҳаёти, ижодиёти ҳақида бирорта дарсликда бир сатр ёзув йўқ. Муҳаммад Солиҳнинг «Шайбонийнома»си, Шарафуддин Али Яздийнинг «Зафарнома»сига ҳам жой топилмаган.

7-синф «Ватан адабиёти» қўлланмасида Алишер Навоийга бор-йўғи 4 варақ ажратилган. Айни пайтда Пушкин учун ўн баробар кўп — қирқ варақ ўрин берилган, Гоголга ўттиз уч варақ, Маяковский ижодига эса, Ҳамза ижодига нисбатан икки баробар кўп вақт ажратилган. Энг қизиқ жойи шундаки, қўлланма «Ватан адабиёти» дейилади-ю, тўртта рус, саккизта ўзбек адабиёти вакили билан Ватан адабиётига нуқта қўйилади. Ваҳоланки, биз «Ватан адабиёти» деганда ССЖИ халқлари адабиётини тушунмоғимиз керак. Яна бир қуюшқонга сиғмайдиган фикр. Буни 8-синф «Ўзбек адабиёти тарихи» қўлланмаси (1985 й.)да ўқитилади:

«Ўзбек халқи рус халқига, унинг интеллигенцияси, маданияти, санъати ва адабиётига ҳурмат билан қараб, ундан ўрнак ва таълим олди» (221-бет).

Ё тавба, XI асрда «Девону луғатит турк»ни, «Қутадғу билиг»ни, XII асрда «Ҳибатул-ҳақойиқ»ни яратган халқнинг адабиёти деярли мавжуд бўлмаган адабиётдан қандай қилиб ўрнак ва таълим олган экан? Урусия маданият ва санъатни Оврўпodан, Оврўпо эса Шарқдан ўрганса-ю, яна шарқий халққа ўрнак бўлиб таълим берса?

Яна юқоридаги таъбир Горькийнинг сўзлари билан маҳкамлаб қўйилган:

«Рус халқи ғоят оғир шароитларда ажойиб адабиётни, кишини ҳайрон қолдирадиган рассомлик санъатини ва бутун дунё фахрланадиган оригинал музикани яратиб, битмас-туганмас кучга эга эканлигини кўрсатди». (221-бет).

Балки бу ўринда Горький рус адабиёти, рус рассомчилиги, рус мусиқасини назарда тутгандир. Аммо китоб муаллифлари буни айтиб ўтиришмаган. Кейинги жумла янада қизиқарли: **«Илғор рус ижтимоий фикри, рус маданияти, санъати ва адабиёти ўзбек адабиётининг (?) ривожига баракали таъсир қилди»** (221-бет).

Балки ўзбек демократик ва совет адабиётига баракали таъсир қилгандир, аммо Бобур, Лутфий, Навоий ижодиётига эмас. Манбалар ҳам Низомий Ганжавий, Фузулий, Абдураҳмон Жомий, Шайх Саъдий ва Ҳофиз Шерозий ижодининг ўзбек адабиётига ижобий таъсирини исботлайди. Аммо Машраб Пушкиндан, Огаҳий Лермонтовдан ғазал ёзишни ўрганган дейиш бориб турган нодонлик бўлар. Мактабда ишлаб юрган вақтларимда, рус адабиёти муаллимасидан: «Бизда классик шоиралар — Зебуннисо, Нодирабегим, Анбар отин деган аёллар ўтган, рус классик адабиётида ҳам аёл қаламкашлар борми?» — деб сўрадим. Ҳамкасбим анча ўйланиб туриб: «Йўқ!» — деб жавоб қилди. Барака топгур ҳозирги ўзбек олимларимизга қўйиб берса: ўзбек халқининг ҳисоб илми, осмоншунослик илми, тиб қонунлари рус халқи математикаси, астрономияси, медицинаси асосида ривожланган», — деб «исботлаб» ҳам берадилар.

Мен бу билан рус адабиёти, маданияти, санъатини камситмоқчи эмасман. Лекин халқимиз адабиёти, тарихи, маданияти ҳақидаги ғализ ва нотўғри фикрларни қачонгача ёш авлод онгига сингдирамиз?

Бир неча ўн йиллар давомида йўл қўйилган хатолар тан олинмоқда, тузатилмоқда. Айниқса, таълим ва тарбия соҳасига катта эътибор берилмоқда. Чунончи, жумҳурият оқсоқолининг яқинда қабул қилган маорифчиларга ғамхўрлик борасидаги Фармони бунинг ёрқин мисолидир. Ҳозирда (гарчи анча суст кетаётган бўлса-да), янги дарсликлар яратилиш ишига киришилган. Кейинги ўқув йилидан «Одобнома» дарси киритилиши нур устига нур бўлди.

Шу ўринда дарсликлар яратиш ишларига мактаб ўқитувчиларининг бевосита жалб этилишини фойдадан ҳоли эмас, деб биламан. Негаки, олимлар фақат назарий жиҳатни мукаммаллаштиришлари мумкин, аммо амалий томонларни ўрганишда фақат мактаб ўқитувчисининггина тажрибаларига суянмоқ шарт.

Дилмурод САИДОВ.

МУҲАРРИРИЯТДАН: Мақола муаллифининг эътироз ва таклифларини ўринли, деб биламиз. Зеро, қадим-қадимдан аждодлар амалга оширган тадбирлар, ота-боболар жасорати ҳақида мунтазам фикрлашиш ёшлар тарбиясида муҳим восита бўлиб хизмат қилган. Бугунги кунда биз бу анъанани тиклашимиз зарур. Ушбу мақола юзасидан халқ таълими вазирлигидаги мутасадди ўртоқлар ҳамда муштарийларимиз ҳам ўз фикрларини айтишади, деб ўйлаймиз.

● Булар сиздан миннатдор

ЎҒЛИМ СОҒАЙДИ

Ўғлим Ботиржон бир неча йилдан бери оғир дард туфайли азоб чекиб келар эди. Неча бор шифокорларга қилган мурожаатларимиз эса самара бермасди. Ниҳоят ўтган йилнинг декабрь ойида биз Ботиржонни Олмалиқ шаҳридаги юқумли касалликлар шифохонасининг реанимация бўлимига ётқиздик. Бу ерда бўлим бошлиғи Ҳусниддин Шариповнинг аниқ муолажаси, шифокор С. Иброҳимов, ҳамширалар И. Циганкова, Г. Эргашева, Г. Мавлоноваларнинг ўз вазифаларига сидқидилдан, масъулият билан ёндошганликлари туфайли ўғлим аста-секин тузала бошлади. Ҳозирда Ботиржон соғайиб, тенгдошлари сафида ўйнаб-кулиб юрибди. Оиламизга ана шундай қувонч бахш этган оқ халатли фидоийларга рўзномангиз орқали мамнунлик билдираман. Умрларидан барака топишсин.

Т. ЖЎРАЕВА,
кўп болали она.

● КАЛИНИН ноҳияси Иваново давлат хўжалигига Германиядан келтирилган «Работрон» компьютери фермадаги ишчи ва ҳисобчиларнинг ишини анча енгиллаштирди. Маҳсулдор сигирлар зотини кўпайтириш эвазига бир кунда соғиб олинаётган сутнинг миқдори 7,5 тоннани ташкил этяпти. СУРАТДА: зоотехник селекционер Анвар Султонов (ўнгда) ва лаборант Муборак Жалолова (чапда) олинган ахборотларни таҳлилдан ўтказишмоқда.

Суратка ш М. НАЗАРОВ.

● Мутахассис мулоҳазаси

БУ НАВЛАРНИ ЭКСАНГИЗ, ЮТҚАЗМАЙСИЗ

АҲОЛИНИ йил бўйи сабзавот, полиз ва картошка билан таъминлашда турли муддатларда пишадиган серҳосил, айниқса иссиққа чидамли навларнинг аҳамияти катта. Мутахассисларга маълумки, ҳар қандай нав 10 — 15 йилдан кейин ўз хусусиятларини йўқотиб, касалланиш натижасида ҳосили камайиб кетади. Шуни ҳисобга олган Ўзбекистон сабзавот, полиз ва картошкачилик илмий тадқиқот институти олимлари кейинги пайтда ўнта нав яратдилар. Улар помидорнинг «Восток», «Октябрь», «Прогрессивний», иссиқхоналар учун «Ташкентский тепличний», ширин қалампирнинг «Дар Ташкента», бақлажоннинг «Аврора» бодрингнинг «Ҳосилдор» навларидир. Бу навлар истиқболли бўлгани учун қисқа муддатда жумҳуриятимизнинг ҳамма вилоятларида экилиб, юқори ҳосил олинмоқда. Айниқса, Тошкент, Калинин ҳамда Оржоникидзе ноҳияларида янги навлар кенг экилиб, улар умумий сабзавот майдонининг 70—80 фоизини ташкил қилмоқда.

Қуйида юқорида санаб ўтилган навларнинг баъзилари ҳақида муфассалроқ тўхталиб ўтмоқчимиз: Помидорнинг **«Ўзбекистон»** нави — ўрта пишар, иссиққа чидамли, узоққа жўнатишга мўлжалланган, бирдан пишадиган, тупи паст, то кузгача культиватор билан ариқ ичини юмшатиш мумкин, меваси йирик. 150 — 160 грамм. Қуруқ моддаси 5,6 фоиз. Бир гектар ердан 350 — 400 центнер ҳосил олса бўлади. Кўчат ўтказилгандан сўнг 62 — 65 кунда пишади.

«Прогрессивний» — иссиққа чидамли, ўртача оғирлиги 80 — 90 грамм, таркибида 5,4 фоиз қуруқ моддаси бор. Тупи паст, механизация ёрдамида совуқ тушишига қадар парвариш қилиш мумкин. Бирдан пишади, икки — уч теримда режани бажариш мумкин. Кўчат ўтказгандан сўнг 62 — 65 кунда пишади. Ташишга чидамли.

«Восток — 36» — эрта пишар, мевасининг оғирлиги 160 — 200 грамм келадиган нав, 5,6 фоиз қуруқ моддаси бор. Тупи паст, бўйи 65см, иссиққа чидамли, уруғи кам, витаминга бой, ҳар гектар ердан 350 — 400 центнер ҳосил олса бўлади. Плёнка остига 20 мартдан бошлаб экиб, май ойида ҳосил олиш мумкин.

«Октябрь — 60» — ўртакеч пишар, иссиққа чидамли, офтоб урмайди, вирус касаллигига чидамли, меваси йирик, 300 — 350 грамм, уруғи кам, серэт, ширин, қуруқ моддаси 5,9 фоиз. Кўчат ўтказилгандан сўнг 75 — 85 кунда пишади. Бир гектар ердан 350 — 400 центнер ҳосил олиш мумкин.

«ТМКА» — **кечпишар,** иссиққа чидамли, пўсти қаттиқ, меваси 140 грамм. Тупида кўп туриб қолса ҳам сасиб кетмайди, бирдан пишади, уруғи ердан униб чиққандан сўнг 135 — 140 кунда етилади (июль ўрталарида), гектаридан 400 — 450 центнер ҳосил олиш мумкин. Жумҳуриятимизнинг ҳамма вилоятларида экиш учун тавсия этилади.

УзМАШ — эртаки-ўртаки, бир марта теришга мосланган, бўйи 45 — 48 см, техника билан парвариш қилишга мос, меваси қаттиқ, тупида кўп турса ҳам айнимайди, офтоб урмайди, қуруқ моддаси 5,4 фоиз. Гектаридан 400 центнердан ҳосил олиш мумкин.

Маълумки, ҳар қандай янги нав қанчалик серҳосил бўлмасин, агротехника тадбирларига амал қилинмаса, ундан сифатли ҳосил олиб бўлмайди. Шунинг учун помидордан юқори ҳосил олишда нималарга эътибор бериш керак.

Аввало, помидорни беда, бодринг, сабзи, қовун-тарвуздан бўшаган ерга экиш лозим. Экишдан илгари 40 — 50 тонна ҳисобида маҳаллий ўғит, 150 килограмм фосфор, 100 килограмм калий берилиб ер ҳайдалади. Суғоришдан сўнг тупроқ бир текис намланиши учун ерни сифатли текислаш катта аҳамиятга эгадир. Бундан ташқари ер яхши текисланмаса, суғориш пайтида паст ерларда сув туриб қолиб, ёш ниҳоллар касалланади. Сифатли кўчат ҳам мўл-ҳосил гаровидир. Кўчат сифатли булиши учун уларни далага чиқаришдан олдин 5 — 6 кун чиниқтириш шарт. Бунинг учун биринчи навбатда кўчатхонанинг эшик-деразалари очилиб, сўнг плёнкалар кўтарилиб, аста-секин дала шароитига мослаштирилади. Бир икки кун қолганда эса плёнкалар умуман олиб ташланади. Шунда кўчатлар бехато тутади. Кўчатларни далага олиб боргандан кейин иложи борича бир хил катталикдагиларини экиш лозим. Шунда помидорлар бир муддатда пишиб етилади. Кўчатларни СКНБ — 4, СКН — 6а маркали кўчат экиш мосламаларида ўтказган маъқул. Шунда улар бир хил оралиқда тушади.

Бодрингнинг **«Ҳосилдор»** нави эртапишар ҳисобланиб, 40 кунда етилади. Асосан консерва тайёрлаш, тузлаш ва истеъмол учун етиштирилади. Оғирлиги 100 — 110 грамм. Бир гектар ердан 200 — 250 центнердан ҳосил олиш мумкин. Бақлажоннинг **«Аврора»** ўртапишар нави эса 70x40 см схемасида экилади, узунчоқ, цилиндр шаклидаги меваси думбул вақтида 150 — 200 грамм келади. Барги қалин, офтоб уришдан сақлайди. Юқори даражадаги иссиқликда ҳам ҳосил тугаверади, қанд моддаси 3 фоиз, гектаридан 450 — 500 центнер ҳосил беради. Чучук қалампирнинг **«Дар Ташкента»** нави ўртапишар, униб чиққандан то пишгунча 115 — 120 кун ўтади. Тупи ўртача катталикда (45 — 50 см), барги қалин, иссиққа чидамли, меваси қўнғироқ шаклида, эти гўштли, уруғи кам. Қанд моддаси 4,5 — 5 фоиз. Ҳосили 300 центнер. Мевасининг ўртача оғирлиги 85 — 90 грамм. Редисканинг **«Эртапишар»** нави — ўсув даври 30 — 35 кун. Меваси 18 — 20 грамм. Совуққа чидамли, гуллаб кетмайди, меваси оқ, гектаридан 200 — 250 центнер ҳосил олиш мумкин. Плёнка остида ўстирса эрта пишади ва ҳосили кўп бўлади. Республикамизнинг ҳамма вилоятларида экиш тавсия этилади.

Институтимиз олимлари кейинги икки-уч йил ичида қовуннинг кул касаллигига чидамли **«Зарчопон»**, **«Олтинтепа»**, **«Суюнчи»**, **«Лаззатли»**, **«Тўёна»**, **«Сайли»**, тарвузнинг **«Гулистон»**, қовоқнинг **«Нон каду»** навларини яратдилар. Булар кул тушиш ва фузариоз касаллигига чидамли, меваси қанд моддасига бой, серҳосилдир. **Зарчопон** — уруғ ердан униб чиққандан кейин 75 — 80 кунда пишиб етилади, юз фоиз кул тушмайди, меваси 3 — 4 килограмм, қизғиш, ҳидли. Қанд моддаси 10 — 12 фоиз. Ҳосилдорлиги 300 центнер. 1990 йили республика бўйича ноҳиялашди.

Олтин тепа — (ичи қизилга ўхшаш) 4 — 5 кун илгари пишади. Касалликка чидамли, шунинг учун унга олтин-гугурт сепилмайди. Оғирлиги 3 — 4 кг, ташишга яроқли. Мевасининг ичи қизил, ширин, қанд моддаси 14 — 15 фоиз. Ердан чиққандан кейин 85 — 90 кунда пишади. Ҳосилдорлиги 300 — 350 центнер, 1989 йили ноҳиялашган.

Суюнчи — Бу нав ҳам кул тушиш касаллигига чидамли. Худди шакарпалакка ўхшайди. Ўртапишар, 85 — 90 кунда етилади, мева-гўшти қизил, қанд моддаси 14 — 15 фоиз. Узоққа ташишга чидамли, ҳосилдорлиги 250 — 300 центнер. Бу нав республикамизнинг ҳамма вилоятларида экишга руҳсат этилган. Айниқса, кўп касал тушадиган Қорақалпоғистон мухтор республикасида, Хоразм ва Тошкент вилоятларида экиш мақсадга мувофиқдир.

Тарвузнинг **«Гулистон»** нави ниҳоллар пайдо бўлгандан сўнг 125 кунда пишади. Меваси йирик, ўртача оғирлиги 6 — 8 кг. Пўсти қаттиқ ва таркибида 8,5 — 9 фоиз қанд бор. Ташишга, олис жойларга юборишга жуда чидамли. Ҳосилдорлиги 350 — 400 центнер, уни 120 — 150 кунгача сақлаш мумкин.

Бундан ташқари ноҳиялашиш арафасида турган ўртаги карамнинг «Саратон», кечки карамнинг «Шаркия», саримсоқ пиёзнинг «Улкан», бодрингнинг «Гулноз», тарвузнинг «Дилноз» навлари яқин кунларда республикамиз бўйича кенг тарқалади.

С. МАҲКАМОВ,

Қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди, сабзавот, полиз ва картошкачилик илмий текшириш институтининг илмий ходими.

ЎЗБЕК ТИЛИ ШЎЪБАСИ — САЁҲАТЧИЛАР УЧУН

Республикамизда уюштирилаётган экскурсиялар, саёҳатлар чоғида Ўзбекистон ССР Давлат тилидан ҳам кенг фойдаланилмоқда. Бу ишни янада ҳам яхши йўлга қўйиш мақсадида Тошкент экскурсия ва саёҳатлар бюросида ўзбек тили шўъбаси тузилди.

Шўъбага ўндан ортиқ ўзбек тили мутахассиси жалб этилди. Улар томонидан ўзбек тилида суҳбатлар матнларини тузишга киришилди.

«Чимён — сайёҳлар масканы», «Меҳнат ва дам олиш ўлкаси» деб аталган янги маршрутларда бундай суҳбатлар жуда қўл келмоқда. «Тошкент вилоятининг суви ва халқ хўжалиги» номи билан уюштирила бошланган саёҳатлардаги суҳбатлар асосан ўзбек тилида олиб борилмоқда.

Ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллик маъракасига бағишланган суҳбатлар ҳам чет эллик сайёҳларда қизиқиш уйғотмоқда. Шўъба аъзоларининг навоийшунос олимлар мақолалари асосида тайёрлаган суҳбатлари матнларида улуғ мутафаккир шоир ҳаёти ва ижоди ўз ифодасини топган.

С. ОДИЛОВА.

Пойтахтимизда жойлашган кардиология илмий-тадқиқот институтининг юрак хасталиклари бўлими сўнгги йиллар ичида анча самарали изланишлар олиб бормоқда. Тадқиқотлар натижаси эса беморларни бу оғир хасталикдан халос этишда қўл келаётир. Суратда институт кичик илмий ходими Суннат Пўлатов ҳамда лаборатория мудири, медицина фанлари номзоди Зокир Юнусовларни кўриб турибсиз.

Суратка ш Х. ШОДИЕВ.

ЎҚИТУВЧИ МАСЪУЛИЯТИ

Пойтахтимизнинг Ленин ноҳиясидаги 154-ўрта мактабда 800 дан зиёд ўқувчи таълим олади. Уларга 60 га яқин олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган ўқитувчилар сабоқ бермоқда. Бу аҳил жамоа аъзолари ўзларининг бор билимларини, маҳоратларини, тажрибаларини ишга солган ҳолда таълим ва тарбия бериш учун «Одобнома» мавзусида суҳбатлар, кечалар, баҳс-мунозаралар уюштирмоқдалар. «Тилга эътибор — элга эътибор», «Навоий асарларини ўқиб...», «Тошкент тарихини ўрганамиз» каби мавзуларда ҳам кечалар ўтказилмоқда. Бундай кечаларга ота-оналар, уруш ва меҳнат фахрийлари, байналмилалчи-жангчилар таклиф этилмоқда.

Лекин мактабда ютуқлар билан бирга муаммолар ҳам йўқ эмас. Айниқса, техника воситаларининг етишмаслиги, методик адабиётлар ва қўлланмаларнинг камлиги, компьютерлашган системанинг тор доирадалиги дарс жараёнида қийинчиликларни туғдирмоқда.

Ана шундай бир шароитда методист-ўқитувчилардан Ҳ. Ҳайитметова, М. Длянчев, З. Шокирова, Ф. Латипова, О. Тожибоевалар бошқаларга ўрнак бўлишмоқда.

Республикамиз Президентининг ўқитувчилар моддий фаровонлигини ошириш ва уларга қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисидаги фармони жамоада ўз ишига янада масъулият билан ёндошишни талаб этмоқда. Шу мақсадда «Йилнинг энг яхши ўқитувчиси», «1991 йил устози» танловлари эълон қилинди.

Х. ШАФОАТОВ.

● 1991 йил—Алишер Навоий йили ●

ҚИЗҒИН ТАЙЁРГАРЛИК

ШУ КУНЛАРДА нафақат республикамизда, балки хорижда ҳам Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигини муносиб нишонлаш учун катта тайёргарлик кетмоқда. Шундай тадбирларнинг айримларидан муштарийларни хабардор қилиш учун мухбиримиз республика Маданият вазирлиги илмий ишлаб чиқариш бош бошқармаси бошлиғи Ф. М. АШРАФИЙ билан суҳбатлашди.

— Фируз Мухторович, мазкур қутлуғ санага тайёргарлик қандай кетмоқда?

— Маълумингизки, Тошкентдаги «Шеърият боғи» хиёбонида Ҳазрат Навоий ҳайкали бор. Шу ҳайкал қайта таъмирланди. 9 февраль куни ҳайкал очилиши бўлади. Шунингдек айнан шу ҳудудга йил охирига қадар Алишер Навоий асарлари мавзуида ўзига хос даста ишланмоқда. «Лайли ва Мажнун», «Сабъаи сайёр» ва бошқа достонлар қаҳрамонлари мазкур дастани ташкил этади. Бу иш муаллифлигига ҳайкалтарош Улуғбек Мардиев тайинланган.

«Шеърият боғи» хиёбонига туташ Алишер Навоий номли Санъат саройи мавжуд. Бу даргоҳга кираверишда гранитдан очиқ китоб шакли ишланмоқда. Китобнинг ички томонида Навоий сўзлари ёзилади. Иккинчи қаватга кўтарилишда эса (ҳайкалтарош Д. Рўзибоев тайёрлаган) бобомизга ёдгорлик ўрнатилади.

Республика Вазирлар Маҳкамасида катта йиғин ўтказилганди. Шу йиғинда ҳам қатор тадбирлар белгиланди. Республика Енгил саноат ва Маҳаллий саноат вазирликлари, «Совпластитал» Совет — Италия қўшма корхонаси эсдалик буюмлари, гиламлар, сопол буюмлар ишлаб чиқаришга киришдилар. Тошкент ва Самарқанд чинни буюмлар корхоналари юбилейга бағишлаб чинни идишлар: лаган, чойнак-пиёла, гулдон ва бошқа буюмларни ишлаб чиқармоқдалар.

— Бу буюмлар сотувга ҳам қўйиладими?

— Албатта, бу нарсалар анжуман иштирокчиларигагина эмас, балки ҳар бир киши учун мўлжалланган. «Усто» ва «Мусаввир» халқ усталари бирлашмаларининг халқ амалий санъати услубида яратилган Алишер Навоий тасвири солинган бронза стол медаллари, нишонлар, республика алоқа вазирлиги тайёрлаган конверт ва маркалар барчаси савдога ҳам чиқарилиши кўзда тутилган.

— Анжуманнинг давомийлик даври қандай белгиланган?

— Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига бағишланган тантаналар 9 февралдан йил охиригача давом эттирилади. Бу давр ичида шаҳримиздаги барча музейларда Алишер Навоий ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган кўргазмалар ташкил этилади. Март—апрель ойларида республика Маданият вазирлиги ва рассомлар уюшмасининг биргаликда республика катта кўргазмаси очилади.

«Алишер Навоий» бадиий фильми янгиланди. Анжуман кунлари республика экранларига чиқарилади. Шунингдек, яна бир янги фильм ҳам ишланмоқда. Бундан ташқари 25 январь куни Навоий номли опера ва балет театрида М. Бурхоновнинг «Алишер Навоий» асари қўйилди. Яқин кунларда «Дилором» операси саҳнага чиқади. Кўпгина таниқли бастакорларга куй, романслар яратиш ҳақида буюртма берилган. Булар барчаси Алишер Навоий ва унинг асарларига бағишланади.

— Фируз Мухторович, Сиз юқорида «Шеърият боғи» хиёбонидаги Навоий ҳайкали қайта таъмирланганлигини айтдингиз. Бироқ бир неча ой аввал Навоий номли театр олдидаги майдонга Алишер Навоий номи берилган эди. Шунингдек айнан ўша ҳудудда улуғ бобомизга янгитдан ҳайкал қўйилиши таъкидланганди. Негадир бу нарса амалга ошмаяпти. Буни қандай тушуниш мумкин?

— Тўғри айтдингиз. Театр майдонига Навоий номи берилди. Ўша ерда ҳайкал яратилиши керак эди. Биз ҳайкал бўйича конкурс эълон қилдик. Аммо тавсия қилинган ишлар талабга жавоб бера олмади. Шунинг учун бу тадбир ҳозирча кечиктирилди. Биз иккинчи марта конкурс эълон қилганмиз.

— Юқоридаги тадбирлар Тошкент шаҳрида бўлаяпти. Республикамизнинг бошқа шаҳарларида, Иттифоқимизда бу катта анжуманга тайёргарлик қандай? Шу ҳақда ҳам қисқача сўзлаб берсангиз?

— Самарқанд шаҳрида ҳайкалтарош Шоймардонов, Чирчиқда ҳайкалтарош А. Раҳматуллаев, Гулистонда ҳайкалтарош В. Колесников Алишер Навоийга ёдгорлик яратиш устида иш олиб бормоқдалар.

Шунингдек, Ҳазрат Навоий маъракасига бағишлаб шу йил май ойида у зотнинг номи билан юритилувчи опера ва балет театрида яна бир катта йиғин ўтказилади. Октябрь ойида эса Москва шаҳрида — Колонна залида бу анжуманга бағишланган кеча ўтказилади. Москва шаҳридаги асосий кўчалардан бирига ва катта кинотеатрга улуғ бобомиз номи берилиб, у кишининг хотираларини Итттифоқимиз пойтахтида ҳам абадийлаштириш назарда тутилган.

БИЛАСИЗМИ?

● Ўргимчакдан айрим кишилар негадир сесканадилар. Афтидан, улар ўргимчакларнинг фойда-зарарини билмасалар керак. Аслини олганда улар фойда келтирувчи ҳашаротлардир. Тадқиқотчиларнинг маълумотларига қараганда кўпгина жониворлардан ҳам кўра ўргимчаклар қурт-қумурсқаларга кўпроқ қирғин келтирар экан.

Олимларнинг айтишича, ўргимчаклар йилига мингларча тонна қурт-қумурсқаларни қириб ташлайдилар.

● Польшада ҳар йили 200 тоннага яқин пат чиқинди тариқасида йиғилиб қолади. Юзеф Яницкий деган олим ана шу патдан озиқ тайёрлаш усулини таклиф этди.

Патга маълум вақт давомида муайян босим остида буғ таъсир эттирилади. Сўнгра қуритилиб, кукун қилинади. Ҳосил қилинган унда 80 фоизга яқин оқсил бўлар экан. Шунинг учун ҳам у бемалол баъзи озиқларнинг ўрнини босиши мумкин.

Жуда ифлос патлар қайта ишланиб, ундан азотли ўғит олинади. Шу азотни торф билан қориштириб, ўғит ҳосил қилиш мумкин.

● «Антоновка» ва «Титовка» навли олмалар 100 кун сақлангач улардаги «С» витаминидан 28 фоизигина қолади. Агарда олмалардан компот қилиниб, консерва тайёрланса, орадан икки йил ўтгандан кейин ҳам бу шарбатда «С» витамини 65 фоиз бўлади.

● ХОҲ ИШОНИНГ, ХОҲ ИШОНМАНГ ●

Башоратчи Олмахон СУЛТОНОВА

Мулойим кўзлари, нурли юзида нафислик барқ уриб турган бу қизни биринчи бор «зангори экран»да кўрганимда у билан учрашиш орзуси туғилган эди. Муштарийларнинг Олмахон ҳақида кенгроқ маълумот беришлари тўғрисидаги илтимосларидан кейин ана шу ниятимни тезлаштирдим. У билан мулоқотимиз жуда узоққа чўзилмади. Бунинг боиси бор эди. Бир қарашдаёқ инсон характерини, умр босқичидаги кечинмаларини айнан билгандек тўғри айтиб бераётган башоратчи қабулига келганлар жуда кўп эди.

— Илтимос, улар учун ҳар бир минут қадрли. Биров йўқолган ўғлини, биров ўз тақдирини, яна биров қайси ҳасталиклари борлигини ва уни қандай қилиб даволаш мумкинлигини билиш учун тонг саҳардан, ҳатто бир кун илгарироқдан навбат олган, — деди тўқимачилар Маданият уйи ҳузуридаги экстрасенслар уюшмаси ташкилотчиси Носиржон Акромов, — сиз учун Олмахон йигирма минут вақт ажратади.

Бажонидил рози бўлдим. Ташкилотчи бир гапни айтишни ҳам унутмади. «Кечирасиз, унда бир хусусият бор. Мижоз у ҳақда бирон нопок фикрда бўлса, ёки илгари ножўя йўлга юрган ё бўлмаса ота-онасининг қарғишига учраган бўлса, кўриши билан: «мен сиз билан гаплашмайман», дейди-қўяди.

Бу томондан кўнгил тўқ бўлганлиги учун «Олмахонни тезроқ олиб чиқинг», дедим. Кўп ўтмай чеҳраси сутга чайиб олингандек покиза қиз ҳазил-ҳузул билан хонага кириб келди.

— Билиб турибман, мени ҳам кўриб қўярмикан, деган хаёл билан бандсиз. Албатта, сиз ҳақингизда айтиб бераман... Дарҳақиқат, шу фикрда эдим. Унинг бу гапидан ўзимни сал йўқотаёздим. Саломлашиб «Тошкент ҳақиқати» рўзномасидан келганлигимни айтдим. У менга яқинроқ ўриндиққа ўтирди-да:

— Марҳамат, саволларингизга мунтазирман, — дея суҳбатимизни бошлади.

— Ўзингиз ҳақингизда маълумот берсангиз.

— Мен Тожикистон ССРнинг собиқ Ленинобод, ҳозирги Хўжанд вилоятидаги Зафаробод ноҳиясида туғилганман. Ўрта маълумотлиман. Отам ички ишлар идорасида ишлаганлар. Онам — уй бекаси. Ҳозир 24 ёшдаман. Тошкентда бир йилдан бери фаолият кўрсатяпман.

— Башоратчилик қобилиятингиз қачон бошланган!

— Ўн икки ёшимда қаттиқ касал бўлдим. Руҳий шифохонада тўрт йил ётдим. Ота-онам кўрсатмаган дўхтирлар қолмади. Шифо тополмаганимдан сўнг, руҳонийларга мурожаат қилишди. Домла ўқигач, соғая бошладим. Орадан йиллар ўтди. Бир куни тушимда кимдир қўлимга муқаддас китоб тутқазиб: «Қизим, сен катта бўлганингда бошқа одамлардан ўзгача ҳислатда бўласан», — деди. Кейинчалик хасталигим яна бир бор такрорланди. 21 ёшга кирганимда яна бир туш кўрдим. Анча бир ҳолатда бўлиб қолган эдим. Тушимда ҳалиги овоз «Бир йилдан кейин сен учун ёруғ кунлар келади», дея таъкидлади. Уйқудан енгил тортиб уйғондим. Кун сайин соғломлашиб бордим. Олдимга келган одамнинг инсоний фазилатлари кўзимга кўринадиган бўлиб қолди. Суратларга қараб ҳам бу фазилатларни аниқлаш қобилиятини ўзимда сездим. Арабча ўқиш-ёзишни билмаганим ҳолда, Қуръоннинг қайси бетини очишса, ўша жойда гап нима ҳақда боришини ҳам айтиб бериш истеъдоди насиб этди. Шундан буён башоратчиман.

— Агар майли десангиз, ўзим ҳақимда гапириб берсангиз.

— Бемалол. Асабларингиз ниҳоятда чарчаган. Жаҳлингиз тез чиқадиган бўлиб қолган. Фарзандларингизга ғамхўрсиз ва улар ҳақида кўп ўйлайсиз. Ўнг оёғингизда тузуккина оғриқ бор. Бот-бот ичмайсиз, лекин озгина ичкилик ҳам ёқмайди...

Шу пайт: «Қайси ота-она ўз фарзандлари ҳақида ўйламайди, ёки шу замонда асаби бузилмаган одам борми. Бошқа гапларни ҳам ҳар бир инсонга айтса бўлаверади-ку», деган хаёл миямдан кечган, аммо чурқ этмаган эдим. Олмахон:

— Йўқ, сиз ундай ўйламанг. Булар сизгагина тегишли хусусиятлар, — деди ва сўзида давом этди:

— Оилангиз, яъни умр йўлдошингиз тошкентлик эмас, узоқдан уйлангансиз. Оиланинг деярли ярми узоқдан.

— Қойил, Олмахон, — дедим.

Ҳақиқатан ҳам, бундан анча йиллар илгари Ўшда уйланганман. У ерда вилоят рўзномасида ишлаб юрган кезларимда тўрт фарзандимдан икки нафари Ўшда туғилган эди.

Олмахонга миннатдорчилик билдириб турган пайтимда хонада қўнғироқ бўлиб қолди. Суҳбатимизга ҳамроҳ бўлиб ўтирганлардан бири трубкани олиб гаплашди.

— Ҳозир бандлар, мухбир билан гаплашяптилар, — деди у.

Кейин «Ё бир илож қиласизларми, Олмахонни сўраяпти, авария бўлган экан», дея менга юзланди. «Олмахон эътироз билдирмаса бўлди, суҳбатни кейин давом эттираверамиз», дедим.

Башоратчи трубкани олиб, авария бўлган кишининг ёшини ва исмини сўради. Сўнгра тинимсиз равишда қуйидагиларни гапирди:

— Сиз жуда қаттиқ авария бўлгансиз. Ҳодиса рўй берган жойдан сал нарида мозор бор. Бемаҳалда, беҳосиятроқ жойдан ўтгансиз. Ҳозир ўнг қўлингиз азобига чидолмаяпсиз. Чапида оғриқ енгиллашган. Аммо сизни юк босиб ётибди...

Кейин башоратчи у ёқдаги сўзларни яна тинглаб, «Апрелгача навбатга ёзилишган, шундан сўнг менга мурожаат қилишингиз мумкин бўлади», деган сўзларни қўшиб қўйди.

Олмахонга трубкани қўйманг, мен ҳам гаплашаман, дея имо қилдим. У ҳайрлашаркан, «сиз билан гаплашишмоқчи» деб, трубкани менга узатди. Салом-аликдан сўнг у кишидан исми шарифини, турар жойини сўрадим.

— Нуриддинов Фахриддинман. Октябрь ноҳиясининг Ҳуршид кўчасида истиқомат қиламан.

— Олмахон сиз ҳақингизда айтган фикрлар тўғрисида нима дейсиз?

— Гаплари тўғри. Чиндан ҳам Тошкентдаги Минор мозорига яқин жойда «Новомосковская» томонга олиб борувчи йўлда авария содир бўяган. Аҳволим енгил эмас, ўнг қўлимдаги оғриқнинг зўрлиги ҳам тўғри. Астойдил ихлос билан Олмахонга қўнғироқ қилдирган эдим. Узр, вақтингларни олдим...

Мулоқот учун ажратилган фурсат тугади. Мен билан хайрлашар экан, Олмахон турли тақдирлар ҳақида гапириб берган чоғида азият чекканларга қўшилиб йиғлашини, чин дилдан ачинишини, кишилар мушкулини осон қилишини илтижо билан сўрашини ҳам айтди.

Саидвали ҲАСАНОВ.

СУРАТДА: башоратчи Олмахон Султонова.

Сураткаш Р. ШАРИПОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Сешанба ✱
5 ФЕВРАЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Болаликни унутманг». Телефильм.
9.40 «Ўзбек тилини ўрганамиз» (такрор.).
10.10 Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп қисмли телевизион видеофильм. 5-қисм (такрор.).
11.20 «Шеърият дафтаридан».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Алдар Кўса ва бой». Қўғирчоқ фильм.
18.15 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.45 «Қадрият».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ижодкорлар даврасида». Адабий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Тасвирий санъатда Навоий сиймоси».
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Спортлото».
22.20 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп қисмли телевизион видеофильм. 6-қисм.
23.40 Янгиликлар.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».
20.00 «Лаҳза». Информацион кўрсатув.
20.10 «Учрашув» кўрсатувининг давоми.
21.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

7.00 «Тонг» (120+30).
9.30 Долзарб репортаж.
9.45 «Петянинг трюклари». Мультфильм.
10.05 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.05 «Резидентнинг тақдири». Бадиий фильм. 1-серия.
12.30 «ТСН».
12.45 Кичик концерт.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Шаҳар четкасидаги шифохона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 16-серия.
16.45 «Китобга бахшида умр. (И. Д. Ситин)». Илмий-оммабоп фильм.
17.05 «Эски арава ҳақида афсона». Мультфильм.
17.15 Болалар мусиқий клуби.
18.00 «Чегара оша сулҳ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм — «Дикторлар ўйини».
18.45 «Мусиқий дўкон». Мультфильм.
19.00 «ТСН».
19.15 «Мен сизни севардим...». А. С. Пушкин шеърлари.
19.50 «Гэгмен». Олтин серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия — «Гэгстоун».
20.20 «Резидентнинг тақдири». Бадиий фильм. 2-серия.
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
23.00 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
23.55 «Чўнтакдаги джаз. Владимир Чекасин». Фильм-концерт.

Тунги телевидение

00.55 «Гусарнинг унаштирилиши». Телевизион бадиий фильм («Мосфильм»).
02.05 «Юрий Гуляев ҳақида монологлар». Телевизион фильм.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 11-синф. Лазерлар.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.40 Биология. 6-синф. Ўсимликларнинг вегетатив чатиштирилиши.
11.55 «Мангу ғоялар тарихидан» (Томас Мор).

*

13.00 «Осиё овози». 2-қисм. Олмаотадан кўрсатилади.
14.30 «Ёзги ҳодисалар». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
15.40 Ритмик гимнастика.
16.10 П. И. Чайковский номли Давлат консерваторияси талабалари хорининг концерти. 2-кўрсатув.

* * *

17.30 РСФСЖда хизмат кўрсатган артист Л. Рюмина куйлайди.
18.00 РСФСЖ шаҳарлари телестудиялари. «Бозор иқтисодиёти йўлида» (Иркутск).
18.35 «Бир куни кузги сураткаш...». Мультфильм.
18.50 Сиктивкар шаҳар баянчилар триоси чалади.
19.05 Ритмик гимнастика.
19.35 «Ибодатхонадан олисда тавба-тазарру». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
20.25 Коллаж.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Ҳиндча бизнес».
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Ёзги ҳодисалар». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
23.20 «Қалбни кўчириб бўладими?». Табобат ва ахлоқ муаммоларига бағишланган телефильм (Минск).

РЎЗНОМАГА ХАТ

478-ни кўрган борми?

Охири дўстимиз бизни меҳмонга боришга кўндирди. У яшаётган манзилгоҳга 478-Чорсу-Шредер бўйлаб қатновчи автобус қатнашини билиб тарқалишдик. Эски Жўвадаги янги автостанцияда дўстлар билан 27 январь куни келишилган вақтдан бирмунча илгари учрашдик. Кейин эса автобусни кута бошладик. Бир соатдан ортиқ турганимизга қарамай, кутган автобусимиз келмади. Автостанция диспетчери эса жўяли жавоб беролмади. Соат 12 дан ошганда таксига ўтириб дўстимизникига йўл олдик.

Қай йўсинда етиб келганлигимизни дўстимизга айтиб берганимизда у ҳижолат чекишга чекди-ю, лекин ҳайрон бўлмади. Чунки унинг айтишича, 478-маршрут билан қатновчи автобуслар учун бу одатдаги ҳол бўлиб қолган экан.

Йўловчиларга ана шундай лоқайд хизмат кўрсатаётган автокорхона раҳбарларига «Ташоблпассавтотранс» корхонаси мутасаддилари ушбуни шипшитиб қўйишларини кўпчилик номидан сўраймиз.

Ш. ФАЕЗОВ.

Муҳаррир ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
М. Қорнёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

24 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА

ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ

Фахриддин УМАРОВ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ СОВРИНДОРИ

Ҳожиакбар ҲАМИДОВ

ИШТИРОКИДА

КОНЦЕРТ

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗЛАР!

«ТУРОН» ИЖОДИЙ УЮШМАСИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

6, 7, 8, 9, 10 МАРТ СОАТ 16.00 ВА 19.30 ДА
ХАЛҚ СЕВГАН ҚЎШИҚЧИ

Рустам ҒОЙИПОВ

БОШЧИЛИГИДАГИ

«НУР» ГУРУҲИ ИШТИРОКИДА

«ЎЗБЕГИМ ЎҒЛОНЛАРИ»

ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН ЯНГИ КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИГА

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

КОНЦЕРТДА:
ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ АРТИСТИ

Малика АҲМЕДОВА

Сўз устаси ва киноактёр МИРЗА ХОЛМЕДОВ қатнашадилар.

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан сотилмоқда.

«Юбилей» марказий спорт саройида

Табиатда қувват-ахборот алмашуви муаммолари бўйича жумҳурият ассоциациясининг

5—10 ФЕВРАЛЬ КУНЛАРИ

«ХИСЛАТ» МАРКАЗИ

руҳшунос шифокор

Неъматжон МАМАТОВ

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Сеанслар соат 14.00 ва 18.00 да бошланади.

Чипталар «Юбилей» марказий спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан 19.00 гача ваколатли кассирлар томонидан сотилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

5, 6 ФЕВРАЛЬ СОАТ 16 ВА 19.30 ДА

«ФАРҒОНА ТАРОНАЛАРИ»

ЯНГИ КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИ
ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори, «КАМОЛОТ — 89» кўригининг ғолиби

Охунжон МАДАЛИЕВ
ва хушовоз хонанда

Қиличбек ТОЖИЕВ

раққосалар; Гулмира ШИРИНОВА ВА Раъно ЗОКИРОВА.
Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Касса соат 11 дан 19.00 гача ишлайди.
Телефонлар: 45-92-13, 41-74-30.

Ўзбекистон ССЖ маданият министрлиги
М. Қорнёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

28 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА

Раҳматжон ҚУРБОНОВ

ИШТИРОКИДА
«ЛАЗГИ» ДАВЛАТ ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК АНСАМБЛИНИНГ

КАТТА КОНЦЕРТИ

Бадиий раҳбар — Раҳматжон ҚУРБОНОВ.
Балетмейстер — Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Гулчеҳра ФОЗИЛЖОНОВА.
Музика раҳбари — Исмат РАҲМАТУЛЛАЕВ.
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Буюртма — 4729. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12